

Uredništvo : sprava, Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001-4004. Mesecna naročnina 35 lir, za inostranstvo 40 lir. — Ček. rač. Ljubljana 16.650 za naročnino in 10.394 za inostranstvo. — Izključno zastopstvo za oglaševanje in inostranstvo: UPI S. A. Milano. Retipisov ne vračamo.

SCLOVENECE

MAJ • 1944

20
SOBOTA

Weiterhin schwere Kämpfe in Süditalien

Im Osten scheiterten mehrere Sowjetangriffe — Starke deutsche Kampfpielfliegerverbände griffen Verkehrsanlagen im Osten an

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 19. Mai. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

An der italienischen Südf front dauern die schweren Kämpfe vor allem im Abschnitt westlich und nordwestlich Esperia und bei Pontecorvo an. Der mit sehr starker Panzer- und Schlachtfliegerunterstützung nach mehrstündigem Artillerietrommelfeuer angreifende Feind wurde unter schwersten Verlusten abgewiesen, ein örtlicher Einbruch bei St. Oliva in erbittertem Ringen abgeregelt.

Im Osten scheiterten wiederholt Angriffe der Bolschewisten am unteren Dnestr, im Karpatenvorland

sowie südöstlich Witebsk und westlich Newel. Starke deutsche Kampfpielfliegerverbände griffen in der letzten Nacht die Bahnhöfe Rowno, Sarny und Sdol-Bunowo mit guter Wirkung an. Durch Abwurf zahlreicher Spreng- und Brandbomben entstanden in den Bahnhöfen Anlagen und unter abgestellten Zügen grosse Brände und Zerstörungen.

Nordamerikanische Bomber führten am gestrigen Tage Terrorangriffe gegen mehrere Orte in Südosteuropa. Besonders in den Städten Belgrad und Ploesti entstanden Schäden und Verluste unter der Bevölkerung. Durch deutsche und rumänische Luft-Verteidigungskräfte sowie Marine-Flakartillerie wurden 35 Flugzeuge abgeschossen.

Še nadalje težki boji v južni Italiji

Na vzhodu se je izjalovilo več sovjetskih napadov Močni oddelki nemških bojnih letal so napadli prometne naprave na vzhodu

Führerjev glavni stan, 19. maja. DNB Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Na italijanskem južnem bojišču se predvsem na odseku zahodno in severozahodno od Esperije ter pri Pontecorvo nadaljujejo težki boji. Sovražnika, ki je z zelo močno oklepniko in letalsko podporo napadel po večurnem topniškem bobna-jočem ognju, smo odbili in mu zadali najtežje izgube. Krajevni vdor pri St. Olivi smo v srditih bojih zavržili.

Na vzhodu so se ponovno izjalovili napadi boljševikov ob spodnjem Dnjestru, v Karpatiskem predgorju ter jugovzhodno od Vitebska

in zahodno od Nevija. Močni oddelki nemških bojnih letal so v zadnji noči napadli kolodvore v Rovnu, Sarnih in Zdolu-Bunowem. Imeli so dober uspeh. Z odmetom številnih razdiralnih in zažigalnih bomb so nastali na kolodvorskih napravah ter na tamkaj stojajočih vlakih veliki požari in razdejania.

Severnoameriški bombniki so večkrat izvedli strahovalne napade na več krajev v jugovzhodni Evropi. Zlasti v mestih Beogradu in Ploesti je nastala škoda ter je prebivalstvo imelo izgube. Nemške in romunske protiletalske obrambne sile ter močnejše protiletalsko topništvo so zbili 35 letal.

Nemčija jamči malim narodom svobodno življenje

Bratislava, 17. maja. »Slovak« piše v članku z naslovom »Vprašanje malih narodov in Slovakov«, da doslej mali narodi niso bili drugo kot predmet židovskega in kapitalističnega izkoriščanja. Nemčija je dala malim narodom samostojnost ter jim je pomagala k svobodni lastni državnosti. Sovražna propagandna služba, ki se stalno obrača na male narode ter jih poziva k »oporu proti nemškemu terorju«, te narode samo vara. Slovaki ne bodo nikdar obrnili svojega orožja proti Nemcem temveč bodo vedno korakali z nemškimi zavezniki, ker je Nemčija z dejanji dokazila, da priznava enakost malih narodov ter da jim zagotavlja svobodno življenje.

Badoglievci pri tolovajih

Berlin, 17. maja. Pri zadnjih uspešnih četlinh bojih v vzhodni Bosni so oddelki vojaške SS našli ob Drini poleg številnih padlih tolovajev tudi 45 mrtvih badoglievcev, ki so od izpranosti umrli na begu. Nek Italijan, ki je padel v nemško ujetništvo, je dejal: »Komunistične tolpe so nas od pričetka bojev uporabljale na najbolj ogroženih mestih, za iskanje min ali pa za gradnjo mostov. Naši živilski obroki so postajali stalno manjši, v zadnjih osmih dneh pa nam komisarji sploh ničesar niso dali, ker smo se pritožili glede postopanja.

Ozemlje okrog sedmerih Plitviških jezer so te dni hrvaške in nemške čete še enkrat prečistile, da bi uničile še zadnje razbite in pobegle tolovaje. Nemški in hrvaški legionarji so našli pri tem v divjem gorskem ozemlju več velikih oskrbovalnih skladišč, v katerih je bilo skrito orožje, municija, usnje in sol. Poleg tega so zaplenili še razno vprego in tovarno živino. V bojih, ki so bili pred nekaj dnevi zaključeni v severozahodni Bosni, je bilo med mrtvimi in ujetimi tudi 12 uniformiranih žensk. Tudi na drugih mestih se pojavlja v zadnjem času v prvih vrstah vedno več žensk.

Borbe med grškimi tolpmi

Atene, 18. maja. Notranje ministrstvo poroča, da so bile skupine tolp pod vodstvom polkovnika Psarrosa zapletene v borbe s komunističnimi tolpmi pod vodstvom komunističnega Kilarosa, ki ga navajajo policijski dokumenti kot večkratnega zločinca; borbe so trajale dva dneva — skupina Psarrosa je podlegla. 150 njegovih pristašev je pobegnilo na Peloponez, medtem ko so 250 mož ujeti komunisti. Pri bojih je padel tudi polkovnik Psarros. Vodja komunistov je dal vse ujetnike usmrtiti.

Komunistični zločini v Grčiji

DNB, 19. maja (SS-PK). V okrožju Ptolomaj-Kozani v severni Grčiji se je branilo 70 vasi s svojimi domačimi brambovi in oddelki prostovoljcev že več mesecev proti komunističnim tolpmi, ki so se umikale iz srednjega Balkana proti jugu. Neka občina se je posebej junosko borila. Po zadnjem napadu, v katerem so napadli tolovaji s preko tisoč možmi majhno gorsko vasico, so morali pustiti na bojišču po 8urni ogorčeni borbi 44 mrličev in več ujetnikov. Resnične izgube pa so bile še mnogo višje. Le v enem primeru je uspelo tolovajem, da so premagali neko vas. Takoj so odgnali vse živino, postrelili s strojnimi vse ujetke moze, zažgali vse hiše in vrgli vse žene in otroke, ki so se jih lahko polastili, po strašnem mučenju žive v njihove goreče hiše. Priče pravijo, da so n. pr. neki ženi pri polni zavesti odrezali obe roki in prsa. Šele potem so jo vrgli v plamen. Neki drugi ženi pa so iztaknili prej oboje oči. (SS vojni poročevalec Richard Baik.)

Poskusni alarmi v Turčiji

Carigrad, 18. maja. V prihodnjih dneh bo, kakor javlja časopisje v Carigradu, prvi znak za letalski napad za vajo. Čas znaka za alarm obstojno ne bo znan. Ker v Carigradu ni nobenih zaklonišč, bodo morali pasanti in vozila oditi na dani znak v ozke stranske ulice in tamkaj čakati na konec alarma. V noči na sredo je bil v Ankari dan znak za prvo vajo, ki je dobro potekel. V vseh turških mestih bodo take vaje za primer alarmov.

Sovjeti streljali na sanitetna letala

Berlin, 18. maja. Medtem ko smo v zadnjih dnevih javljali o številnih mednarodnem pravu nasprotujočih angloameriških vojnih činih proti nemškim in švedskim ladjam Rdečega križa, je uporabil sedaj boljševiško vojaško vodstvo v dveh posebno očitnih slučajih vojno metodo, ki kaže znake barbarstva.

Sovjetski lovci so sestrelili nemška sanitetna letala, ki so bila jasno označena z rdečim križem in ki so prevažala ranjene. Dne 20. aprila je bilo pri Činkošu neko sanitetno letalo pri jasnem vremenu napadeno in obstreljavano ter je moralo pristati. Dva teško ranjena sta bila pri tem ponovno ranjena. Drugi primer se je pripetil 24. aprila pri Novoselkih. Tudi tukaj sta napadla dva sovjetska lovca pri dobrem razgledu jasno označeno letalo nemškega Rdečega križa, ki je večkrat zadeto strmoglavilo na tla. Dva ranjena in pilot so prišli pri tem ob življenje.

Obrambni boji na južnoitalijanskem bojišču

Berlin, 18. maja. Na južnoitalijanskem bojišču so Britanci s Severnoamerikanci in njihovi pomožni narodi 16. maja, na šestih dan velike trvarne bitke, znova napadli z močnimi pehotnimi, oklepniki, topniškimi in letalskimi silami na vseh onih točkah, kjer so že v ponedeljek nastala težišča bojev. Borbe so se odigravale na obeh straneh ceste, ki vodi po dolini iz Cassina proti jugu in ki doseže kakih 7 km vzhodno od Fornije pri malem kraju San Croce veliko obalnem cesti Neapelj—Rim. Za sovražnimi bojnimi črtami leže kot glavna oskrbovalna oporišča mesta Minturno, Castel-forte in Apolinare. Te kraje in pa vasi, ki so bile polno natrane s četami, oklepniki in kolonami, so v noči na torek pri polni dnevni svetlobi napadali oddelki letal Ju 88 ter jih silovito bombardirali. Podnevi so borbeni letalci posegli v boje na zemlji. Občutno so razbremenili planinske lovece, grenadirje in padalce, ki so se zato lahko tembolj srdilo upirali nasprotniku predvsem zahodno od Minturna, pri Castelnuovu in Pignataru. Na obalnem odseku so se skušali Severnoamerikanci, ki so dan po preji pri Spignu dosegli zapadni rob gorovja Monte Petrella, s podporo ladijskega topništva, bolj proti jugu približali gorskemu masivu. Pri prekopanju izpostavljenih dolin pa so imeli tako težje izgube, da so poskus zavpeli opustili. Tudi pri Spignu izvršili sovražni sunek je obstal v strmih pobočju.

Obupni napadi maroških čet, ki so bili izvršeni po silovitih topniškem ognju na odseku Castelnuovo—San Giorgio, so se prav tako krvavo razbili. Tudi

tu nasprotnik ni mogel prodreti po dolini, v kateri teče cesta. Da bi napredoval s svojim napadom, ki se je vedno znova ustavil, je skušal s sunkom iz tik južno od Lirija ležečega kraja San Giorgio proti severozahodu. Na način je hotel obenem prekoračiti rečico. Tudi ta nastop, ki je bil zamišljen kot sunek v južni bok nemških pri Pignataru borečih se čet, se je izjalovil. Tretji glavni napad je bil pri Pignataru samem. Tu so skušali Indijci, Novozelanci ter nekaj britanskih formacij razširiti svoje pred štirimi dnevi stvarjeno mostišče ob Rapidu. Razvili so se težki oklepniki boji vendar so se sovražni sunki izjalovili. Ko so nemške čete vse sovražne napade odbile ali prestregle ter s protisunkom obkolile ponekod podrlle sovražne bojne skupine, so se ponoči odmaknile na nove zapore postojanke. Tamkaj pričakuje nadaljnega napada Angležev in Amerikancev.

V nasprotju z ogorčenimi obrambnimi bitkami v južni Italiji pa imajo razmeroma malekoste borbe na vzhodnem bojišču še vedno značaj krajevno omejenih spopadov. Ob spodnjem Dnjestru so skušali boljševiki z močnimi sunki razširiti dve svoji mostišči. Niso pa imeli uspeha ter so njihove čete obležale že v obrambnem ognju. V lastnem nemškem mostišču južno od Dubosarija so napadajoči Nemci odrezali sovražnikove čete, ki so dan prej tjakaj vdrle, od njihovih zvez z zaledjem. Boji se še vrše. V karpatiskem predgorju so madžarske čete odbile sovražne sunke ter s protidareci zajele nek manjši sovražni vdor.

O borbah proti tolpm na Balkanu

Belgrad, 19. maja. O različnih fazah bojev nemških in zavezniških čet proti komunističnim tolpm na zahodnem Balkanu poroča vojni poročevalec dr. Walter Gruber:

Pokazalo se je, da je možno voditi proti tolpm izredno uspešno borbo, če se jim zadržajo njihovi preskrbovalni kanali in odzamejo njihova preskrbovalna skladišča. Nemško vojaško vodstvo sili komunistične tolpe v njihovih skrivališčih in nepristopnih gorskih jamah k temu, da se same slabe in hujšajo. Kajti nič ne povzroča komunističnim tolpm večjega gora, kakor omejitve njihove svobode gibanja. Kajti njihova »vojnosvobodna politika« je bila zgrajena na načelu, ki ga imajo roji koblic, ki požro na določenem področju vse, kar jim pride prav ter se potem podajo spet dalje, iskaje novega plena. Zato pa je predvsem tudi razumljivo, zakaj streme tolovaji vedno znova vdreti v rodovitne dolžine severne Hrvaške, kakor tudi v zanje doslej nedosegljivo Srbijo. Na vseh področjih, ki jih obvladujejo tolovaji, se kaže vedno ista slika: iz agitacijskih razlogov razdele najdene zaloge zelo radodarno. Ze po nekaj dneh pa prično takozvani »narodno-osvobodilni odbori« s prostovoljno zbirko za takozvano osvobodilno vojsko. Živila in oblačila dobe s potrebno strogostjo. Kakor hitro pa je končana prisilna organizacija celokupnega javnega življenja pod komunistično stranko, prične delovati »odredba o organizaciji osvoboditvenih področij«, ki je bila izdana v septembru 1942. Po moskovskem vzorcu je v tej uredbi v navidezno zakonski obliki objavljen princip izkoriščanja naroda. Istočasno pa postane boljševiški značaj te stranske organizacije jasn, kar pa ne predstavlja nobenega presenečenja, ker se vodstvo tolp v zadnjem času vedno bolj naslanja na Mosko in izjavlja tesno povezanost z njo. Proizvodnja sovražno in s tem tudi narodu škodljivo stališče teh balkanskih banditov pa postane jasno šele takrat, ko vemo, da v tej uredbi ni nikjer niti besede o kaki načrti proizvodnji ali dvigu proizvodnje. Nasprotno pa je več strani posvečenih ustanovitvi takozvanih »narodnoosvobodilnih fondov« in v zvezi s tem zaplemba premoženja »narodnih izdajalcev«. Razven tega se vrše revizije pri »premožnih državljanih«. Končno je dovoljena menjalna kupčija med posameznimi okrožji, ki pa je možna le s posredovanjem komunističnih odborov, ki pa zahtevajo za posredovanje najmanj 30 odstotkov menjaneja blaga.

Če pa končno pomislimo, koliko živov opravlja pri teh najvišjih upravnih mestih tolovajskega gospodarstva svoje nrole, nas nikakor ne čudi, da delajo po-

dročja, na katerih so bile tolpe po njihovi resnični osvoboditvi, v vseh ozirih porazen vtis. Na drugi strani pa ima to slabo gospodarstvo zopet svojo dobro stran: kaže namreč prebivalstvu takozvanih »osvoboditvenih področij«, kaka so v resnici demokratična načela zločinca Tita. Lahko razumemo, zakaj se v zadnjem času tako večajo števila prebežnikov in da je treba vzdržati disciplino med tolpmi le z največjim terorjem političnih komisarjev, če vemo, da banditi odženejo kmetom vso živino in vsa živila s svetohlinskimi zatiranjem, da ne padejo v roke okupatorjem in če končno tolovaji prisilno mobilizirajo moze in so žene prepuščene s svojimi otroci lakoti in pomanjkanju. Kajti nič ne more kmeta bolj odbiti od sebe, kot če obetati na lastnem telesu, kako drugi zapravljajo in uničujejo njegovo domačijo. In končno postane jasno tudi najbolj omejenim, ki doživljajo usodo mnogih bednih, ki so jih ugonobili banditi, da ni govor o poedinih primerih, temveč da je na delu pri komunističnih tolpah popolnoma določen princip izžemanja, ki hoče vse ljudi spraviti na beraško palico, ker bo le tedaj možna izvedba njihovih boljševiških načel.

Svetohlinstvo in nesramnost

Budimpešta, 18. maja. V vodilnem članku dnevnika »Eso Ujsag« se bavi Franc Rajniss z izjavo angleške poročevalske službe, da bi bilo treba Madžare izključiti »iz skupnosti krščanskih kulturnih narodov«, če bodo naselili žide v tvorniških okrajih, ki jim groze letalski napadi. Ta izjava, tako piše Rajniss, kaže brezmejno svetohlinstvo in nesramnost ter dobro označuje »krščansko-miselnost Angloamerikancev. Madžarski narod ve prav dobro, da ne bo nič od Evrope ostalo, če bodo Angloamerikanci s svojimi boljševiški zavezniki izšli iz te vojne kot zmagovalci. Angloamerikanci so že davno obesili svoja načela na rdečo moskovsko vrata. Pustili so Poljake na cedilu, so pripravljali, da izroče Baltike države, Balkan in jugovzhodno Evropo boljševizmu in izvršujejo brez ugovora Stalinova povelja in sedaj se drzne londonsko in newyorško časopisje zmerjati zaveznike Nemčije, ker branijo te države svoj obstoj proti boljševiški nevarnosti. Tudi veletok groženj, obrnjene in ponarejene vesti in svetohlinsko govorjenje ne bodo mogli odvrniti Madžarske od obrambe svojih narodnih koristi.

Pariz, OFI poroča, da je državni šef maršal Petain sprejel maršala von Rundstedta.

Švicarski list o boljševiškem suženjstvu

Bern, 17. maja. DNB. Švicarski list »Courier de Genève« prinaša vrsto nepozabnih dokazov o boljševiškem suženjstvu. List navaja profesorja newyorške Columbia univerze Maxa Eastmana, strokovnjaka za sovjetska vprašanja, ki je živel dve leti v boljševiškem raju in ki ga opisuje z naslednjimi besedami: »V tovarnah ni nikake enakosti, nikake svobode. Mezda delavcev je v primeru s cenami nižja, kot je bila pod carjem. Po cenitvah najboljših poznavalcev razmer živijo v Sovjetski Rusiji, najmanj 10 milijonov ljudi v prisilnih delovnih taboriščih. Bolje povedano prav za prav tam umira 10 milijonov sužnjev, ki so slabo hranjeni, slabo nameščeni, nezadostno oblečeni, zanemarjeni in zatirani. To je najnižji sloj, na katerem počiva vsa stavba te domnevne gospodarske demokracije.«

Kremeljski načrti za svetovno gospodarstvo

Berlin, 19. maja. Berlinsko časopisje se danes bavi z obširnimi komentarji z Rooseveltovim predlogom na teheranski konferenci, ki predvideva ustvaritev svobodnega mesta pod vplivom Sovjetske unije na področju prekopa Cesarja Viljema po vzorcu srednjemeriške republike Panama; to poročilo je prinesel Forrester Davis v časopisu »Saturday Evening Post«. Časopis poudarja, da kaže ta državnica Skandinaviji, Nemčiji in drugim narodom evropskega kontinenta, da bi morala nositi Evropa brez razlike med nevtrali in pristašev osi stroške ameriško-sovjetske ekspanzijske politike.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« piše, da pomeni sovjetska državnica ob prekopolu Cesarja Viljema le posamezen primer. Posebno jasno pa je, da sede idejni nosilci tega predloga v Wallstreetu. List meni, da se bodo v Skandinaviji spravevali, kaj je pa vzrok temu, da »Roosevelt in njegovi opolnomočenci Stalina naravnost vabijo, naj smatra Skandinavijo in severni Atlantik za svojo bodočo interesno vplivno sfero. Odgovor se glasi, da vidijo v Wallstreetu raje sovjetsko ekspanzijo v tej smeri, kakor v Vzhodni Aziji ali na Srednjem Vzhodu. Dobesedno ugotavlja časopis: Ne more biti govora o tem, da je ta na-

načrt spontan izraz prezidenta Združenih držav v Teheranu. Ze pred dvema leti so se bavili britanski in severnoameriški publicisti z načrtom internacionaliziranja prekopa Cesarja Viljema. Vendar je med takratnim in današnjim načrtom razlika. Takrat je bil to britanski načrt, danes pa je to eden novih mnogih darov Sovjetski zvezi. Jasno je, da so Angleži in Združene države pristali na vladu Sovjetov nad Vzhodnim morjem in da boljševiki s istim zanimanjem gledajo na Kielski prekop, kakor na Bospor in Dardanele, namreč kot priključni prekop pri svetovni morski trgovini, kar potrjuje zahtevke Sovjet zveze kot bodoče pomorske sile. Zaradi takega zahtevka pa bi skoraj nastala v dobi Disraelija vojna med Londonom in Petrogradom. Pod Churchillovo vlado pa požre Anglija tudi ta zahtevek. Za Nemčijo pa je ta načrt končnoveljavnen dokaz za to, da je bila v Teheranu sklenjena razdelitev, zasnuženje in boljševizacija Nemčije. Časopis »12 Uhr Blatte« pripominja k temu, kaj bi bila posledica, če bi dobil boljševiški ekspanzijski naval dovolj prostora v Sredozemlju, na Islandu, na bližnjem Vzhodu in na Skandinaviji; z lahkoto si predstavljamo potoke krvi, s katerimi bi Sovjeti preplavili osvojena področja.

Zaključek imperialne konference

Ženeva, 15. maja. Konferenca Imperija je bila nenadoma zaključena, čeprav je angleško časopisje je te dni poročalo, da bo podaljšana za 8 dni. Zaključni govori, zaključno poročilo in angleški komentarji nudijo jasen dokaz, da je Churchillov poskus, da bi zadržal razpad imperija, klavrn propadel.

Berlin, 19. maja. Diplomatski dopisnik DNB-ja dr. Siegfried Horn piše: Konferenca Imperija je bila zaključena s skupno izjavo in kratkim nagovorom udeležencev. Niti izjava, niti govori udeležencev niso dali opor za pozitivno delo. Še tako goreč bojnik za imperij, kakor je Smuts, je moral priznati, da niso bili rešeni problemi, temveč da so se pojavili novi, tako da ne more biti govora o »imperialni konferenci«. Tudi Reuter ugotavlja, da bo možno pravo konferenco sklicati šele po vojni, ker je v današnjem času nemogoče napraviti končnoveljavne pogodbe. Pojasnila pa potrebuje ugotovitev dnevnika »Exchange Telegraph«, ki pravi, »da ni bila sklenjena strožja organizacija imperija, kar sta predlagala lord Halifax in Curtin. Ta problem pa v deklaraciji sploh ni bil omenjen.« Iz tega sledi, da se Churchillova namera, da bi povezal dele britanskega imperija, ki streme narazen, ni mogla uresničiti. Z drugimi besedami: konferenca je bila poraz za moža, ki ima ves interes na tem, da se reši predsodkov in očitkov, da pod njegovim vodstvom propada nevzdržno britanski imperij. Če pa je v poluradni objavi bilo nakazano, da mnoge važnih vprašanj, o katerih so se vodile debate, ni moglo biti rešeno brez konzultacije Združenih držav in Sovjetske unije, je to jasen dokaz, da britanska vlada ni v stanju, da bi vodila samostojno politiko.

Amsterdam, 18. maja. Reuter poroča, da so imeli razgovori dominionskih ministrskih predsednikov v Londonu o vprašanju »svetovne varnosti« le značaj priprav. Nadaljnja tozadevna pogajanja in razgovori se bodo v kratkem vršili med zastopniki Velike Britanije, Združenih

držav in Sovjetske zveze. Na sedanjem posvetovanju so opredelili pojem medsebojnih imperialnih konzultacij ter pripravili ukrepe za nadaljnje razgovore, ki bodo kasneje morda vodili do konkretnih načrtov. Zaenkrat pa se bodo ministrski predsedniki pred sprejetjem kakršnih koli odločitev o bodočih ukrepih posvetovali s svojimi vlada. Na konferenci so ugotovili, da imajo razne na njej zastopane države v veliki meri skupne interese. Zedinili so se, da je stalno posvetovanje med posameznimi člani britanske svetovne zajednice »življenjskega pomena«. V ta namen je treba izdelati nov aparat. Glede izseljevanja se niso bili sprejeti nikaki dokončni načrti. O tem predmetu se bodo še kasneje vršila nadaljnja posvetovanja. Sklenjeno je bilo, naj se po vojni čimprej vrši polna konferenca vsega imperija. Ministrska predsednika Fraser in Curtin sta izrazila svoje upanje, da se bosta pri povratku sestala z Rooseveltom.

Madrid. Po poročilih iz Detroita obsega tamkaj pričetka stavka predvsem delavce tvornice: Packard, Briggs, Hudson, Buick in Chrysler.

Stockholm. Eden je izjavil v sredo v parlamentu, da mu je poljska emigrantska vlada sporočila, da so bile z amnestijo židovskih dezertarjev iz vrst poljske vojske odpravljene vse kazni, ki jih je izreklo vojno sodišče.

Berlin. Neka komunistična tolpa je napadla in izropala kolono tovornih voz mednarodnega Rdečega križa, ki je bila naložena z žitom za grško prebivalstvo, dne 15. maja na cesti med Sparbe in Kynhi.

Amsterdam. Državni tajnik Hull je po poročilu britanske poročevalske službe iz Washingtona v torek zvečer izjavil, da ne ve ničesar o nekih posebnih predlogih ameriške vlade glede odnosa sovjetsko-poljskega epora.

Pot domobrancev od Iga do Krškega

Nova gora. Strahovite stvari je bilo slišati o komunističnih »utrdah« na liovi gori. Res so imeli čez zimo komunisti na njej nekaj težkega orožja, s katerim so strašili proti Grosupljem. Pred nekaj tedni pa je udarni bataljon sestavljen iz samih mladih fantov, posebno veliko jih je iz St. Jerneja in St. Ruperta, brez strahu podrezal v to razbojniško gnezdo. Vsi komunisti so jo popihali. Pustili so svoje »zakope« in grobove. Fantje so našli 33 skupnih grobov, nekateri so bili okraški z zastavo, na kateri je bila velika rdeča židovska zvezda.

Domačinov je pri komunistih vedno manj. V Kočevju so domobranci našli komunistično bolnišnico, v kateri je ostalo pet ranjenecov. Štirje so bili Primorci, eden pa iz Litije. Od Dobropole pa do Gornje Straže, odkoder je prelep razgled na Novo mesto, je imel udarni bataljon »stike« z Ljubljansko-brigado. Vendar ni v tej brigadi bilo prav čisto nič ljubljanskega razen dveh politikomisarjev, pa še ta dva sta v teh bojih žalostno končala. Eden izmed njih, brivec, je padel na Srednjem Lipovcu. Komandanti so v ljubljanski brigadi Hrvatje in Mongoli, moštvo pa je sestavljeno iz Primorcev in Gorenjcev. Tudi s Stajerskega so prav pred kratkim privlekli 80 prisilnih mobilizirancev. Ti bi se seveda radi izmuznili, a stvar ni tako enostavna, kajti za četo, ki beži, grede partiji z napetimi revolverji. Samo grosupeljska posadka, ki se je tudi udeležila tega pohoda preko Dolenjske, je našla 7 prisilnih mobilizirancev s prestreljenimi tilniki. Ko so se hoteli oddaljiti od čete, da bi ušli, so jih partiji ustrelili.

Žalostna pot pristaniškega delavca iz Trsta. Nedaleč od Kočevja je zapazil domobranec v grmovju neko postavo. Zaklical je: »Stoj! Roke kvisku!« Iz grmovja pa je slišal odgovor: »Saj ravno vas čakam.« Ko so se naši fantje zbrali okrog ujetnika, jim je ta na kratko povedal, kako so ga ob razsulu badoglievske Italije komunisti preslepili, češ, naj se gre boriti za narodno svobodo in enakost. »Pa je bila enakost v vaši četi?« — »Kakšna enakost?« je odgovoril Primorec. »Saj vidite, kakšen sem jaz, komandirji in politikomisarji so pa kar čedni in rejeni.« Domobranci so razumeli, da bi si ujetnik želel kaj za pod zob, dali so mu dva debela kosa kruha, namazana s pašeto. Obraz se mu je razlezel v nasmeh, enkrat

je dvignil k ustom kruh, ki ga je imel v desnici, enkrat onega, ki ga je imel v levici. Ni mogel verjeti, da »kruti belogardisti« tako delajo z ujetnikom. Rekel je, da bi tudi on rad postal domobranec.

Terencec, ta že vel Na Muljavi so naši fantje zgrabili sumljivega možaka, ki se je hotel skriti. Začeli so ga zasliševati in mož se je vedno bolj zapletal. Čeprav so bili fantje kaj dobre volje od lepih uspehov, so se resno držali in začeli možu brati iz »Poročevalca« članek: »Kaj domobranci store s somišljeniki komunizma, če jih dobe v pest.« Tam je bilo napisano, da jim režejo nosove in ušesa, ter da jih celo pečejo na ognju. »Vidiš, to te sedaj čaka, ko si prišel nam v roke« so rekli fantje terencu. Ta pa niti ni kazal posebnega strahu in je rekel: »Saj vem, da niste takšni. To je le naša propaganda!«

Pogum velja! Ko je 5. maja prišla četa domobrancev do Volčjih jam, se je vsula iz Golega griča jugozahodno od tega kraja

ja nanje toča krogel. Vod, ki je bil v predhodnici, pa se za to ni zmenil. Z gromkim krikom »Juriš, hural« se je pogнал preko njiv in travnikov. Mine pa so mehčale odpornost komunistov v njihovem položaju. Se preden so prišli fantje do okopov, so jo komunisti ucvrli s postojanke v gozd na drugi strani. Pustili so pet mrtvih, med njimi komandanta bataljona. Dva ranjena so domobranci ujeti. Eden je bil Primorec od Kopa, star kakih 40 let. Strel je dobil pod ključnico. Domobranci medicince ga je obvezal, potem pa mu je hotel dati injekcijo proti tetanusu. A mož se je začel pri tem silno tresti in upirati, ker je bil prepričan, da ga hočejo zastrupiti. Saj pri komunistih celo svoje ranjence pobijajo! Ko ga je medicinec prepračil, da je injekcija potrebna, je le privolil. Z domobranci ranjenici vred so ga odpravili proti Ljubljani. Hvaležni pogledi so razodevali, da mož ne bo nikdar več stal na strani komunističnih razbojnikov.

Gospodarstvo

Ukinitev prometa z nepremičninami na Madžarskem. Madžarska vlada je prepovedala prosti promet z nepremičninami na Madžarskem. Ta prepoved pa ne velja za izvršilne prodaje.

Dunajska Ländersbanka, ki ima znatne interese v jugovzhodnih državah, izkazuje za lan. leto povečanje bilančne vsote od 627 na 744 milij. mark. V koncern bank spada Hrvatska deželna banka v Zagrebu, nadalje nedavno ustanovljena Južna banka, d. d. v Beogradu, ki je prevzela beograjsko podružnico Hrvatske deželne banke. Čisti dobiček dunajske banke omogoča zopet razdelitev 6% dividende.

Prva hrvatska štedionica, Zagreb izkazuje za lansko leto pri glavnici 95 milijonov povečanje bilančne vsote od 3454,8 na 3868,1 milij. kun. Čisti dobiček se je povečal od 8285 na 8769 milij. kun, kar da skupno s prenosom 10.765 milij. kun čistega dobička za lansko leto.

Zagrebiška Union banka izkazuje za lansko leto povečanje čistega dobička od 5,8 na 7,6 milij. kun. Za leto 1942 je znašala dividenda 4%, za lansko leto pa banka ne bo plačala dividende, temveč

bo ves čisti dobiček dodeljen rezervnim skladom banke.

Obtok bankovcev na Hrvaškem se je po izkazu Hrvatske državne banke povečal od konca decembra lani do konca aprila letos od 55,69 na 58,26 milijarde kun.

Angleški vojni stroški. Britanski zakladni kancler je predložil v terek zahtevko v Spodnji zbornici po odobrenju nadaljnjega kredita v višini milijarde funtov šterlingov, javlja agencija »Reuters«. Pri tej priliki je izjavil, da so se dočevni izdatki za kritje stroškov vojne zvišali v prejšnjem tednu od 13,5 milijonov funtov šterlingov na 14,75 milijonov funtov šterlingov.

Zračna zveza Portugalske z Brazilijo. Iz Rio de Janeiro javljajo, da bo v kratkem postavljena v promet nova zračna črta Rio de Janeiro—Lizbona s pomočjo portugalske vlade.

Iz Gorice

Velika množina solni ukradeni na vlak. Z nekega tovarnega vlaka, ki je privozil iz Meštre in se ustavil v Palmanovi, je izginilo 1270 kg soli. Tatvino so opazili v Palmanovi, sol je bila izmaknjena pa najbrž na neki postaji pred Palmanovo, kjer je vlak precej časa stal.

Za pobijanje peronospor. V nadomestilo za galico-vitriol bodo letošnje leto vinogradniki dobili sledeča sredstva: antikriptogam 101, cesano, neovit, astrovit in orion. Z uporabo teh umetnih sredstev se dosežejo uspehi samo, če je tekočina za škropljenje pripravljena točno po izdanih predpisih. Podrobnejša navodila dobe vinogradniki pri pristojnih kmetijskih uradih.

Mlad mrtvi junak! Troji soborel-prijatelj so ob Tvojem grobu prisegli Bogu, da bodo nadaljevali Tvoje delo, da bodo branili vero in naš slovenski dom pred zločinskimi, brezbožnimi komunisti. Tudi Ti, mrtvi junak, se boš boril z nami do končne zmage!

Slovenska mladina, ki se vzgaja v požrtvovalnosti in junaki borbenosti, pa bo imela v Tebi — šestnajstletnem junaku — svetel vzor.

Am Sonntag fand im Unionsaal eine Manifestation der Mittelschuljugend gegen den Kommunismus statt. — S protikomunistične akademije srednješolcev v Unionu preteklo nedeljo.

in Adolf Schneider. S pomočjo banke Selliere sta poravnala dolgove in sta l. 1854 s kapitalom 900 tisoč frankov ustanovila novo komanditno družbo z imenom: Schneider Frères et C. Mlada tovarnarja sta obudila Creusot k novemu življenju v duhu kapitalizma.

Adolf je prišel na moderni podlagi poslovati s pariškimi bankami. Evgen pa je medtem študiral tehniko v neki je-kalni v Sedanu. Predvsem se je zanimal za parne stroje. Svoje znanje in pridobitve je potem uporabljal v lest-nih tovarnah v Bainzvilleju.

Brata sta imela srečo. Prišla sta v Creusot ravno ob času, ko so se pričele razvijati železnice in plova na paro. Oboje je pospeševalo kovinarsko industrijo. Razne nove delavnice za mehaniko in za konstrukcijo ladij v Saoni in Chalonsu so rasle iz tal kakor gobe po dežju. Prva francoska lokomotiva se je »rodila« v Creusotu leta 1839. V Creusotu so napravili tudi prve lokomotive in prve vagona za železnico iz Milana v Brescio. Livarno za topove so v začetku zanemarjali. Toda naročilo za 150 podstavkov za topove, ki jih je bilo naročilo ministrstvo mornarice v času krimske vojne, je dalo nov razmah zapuščenim livarni. Tudi naročila za lokomotive so naraščala. Ko je l. 1845 Adolf Schneider umrl, je ostal Evgen sam. Ker ni zmogel ogromnega dela, je izdelovanje orožja odklonil. Velika naročila za lokomotive so ga zaposlila čez glavo. Evgen je imel za seboj dobro šolo,

Ljubljana: Reprezentanca I. r. 4:2 (3:0)

Naš najmočnejši nogometni klub je nedvomno SK Ljubljana, saj je dosegel odpravi svoje nasprotnike s štirimi ali petimi goli razlike. Posamezna moštva ji torej nikakor niso bila kos in umesten je bil sklep, da se mu postavi nasproti močnejše moštvo, sestavljeno iz najboljših ostalih klubov. Tako sta se sestali na stadionu v Šiški na praznik SK Ljubljane in Reprezentanca I. razreda, ki so jo sestavljali igralci Hermesa in Iz-toka.

Takoj je treba ugotoviti, da je tokrat v moštvo Ljubljane sumljivo škripalo in zdelo se je, da se igralci v pogledu kondicije za to srečanje niso pripravili. Kajti v drugem polčasu jim je sapa že krepko pobajala in samo nerodnosti nasprotnega napada je treba pripisati, da izid ni obraten. Oramba Ljubljane, ki so jo v četrti sestavljali štirje mošje, je precej »plaval« in pokazala svojo šibko stran, ko je trčil obno energetičen napad, ki je vzdržal tempo do kraja. Veren posnetek obrambe je bila sred-nja vrsta, ki sta jo sestavljala samo dva, saj je srednji stalno igral branilec. Razsumljivo je, da na ta način stranska dva nista mogla vzdržati vsa teža napadov energične nasprotnikove petorice. V bodoče naj se srednji krilec pomakne naprej, kajti klub raznim sistemom in teoretiziranjem je vendar ofenzivni centerhalf znak boljših moštev. Posledice slabe igre srednje vrste so se čutila sveda tudi v napadu, ki kljub volji in trudu in pomaganju nazaj, ni mogel podati povezane in udarne igre kot v preteklih tekmah. Srednji napadalec je bil tokrat osamljen; razumevanja ni bilo ne na levi ne na desni in uspevala so bolj ak-cije posameznikov, kot skupne kombinacije. Od kril je levo pokazalo nekaj več igre in uspeha od desnega. Leva zveza zaradi po-žnanosti ne spada v napad, dočim desna se ne razume igre a svojim krilom in prenaša igro takrat ko ni potrebno, odnosno v dani situaciji nepravilno. Moštvo kot celota ni zapustilo pri gledalcih ugodnega vtisa; saj nismo videli tistih činiteljev, ki odključijo dobro moštvo: štart, točno podajanje, hitrost. Morda je bila igra na praznik posledica nekajtedenske slabe, a moštvo se mora zavedati, da lovor (kljub temu, da je južna rastlina) hitro ovane in oskrbeti si je treba svedega vedno znova.

Kar se tiče sestave in igre domačih reprezentance, smo bili vedno skeptični: praksa je doslej pokazala, da se reprezentativci med seboj nikoli niso posebno dobro razumeli in dali navadno raztrgano, šibko igro. Toda v tem pogledu smo doživeli na praznik prijetno spremembo. Moštvo je glede med-sebojnega razumevanja zapustilo kar ugo-den vtis, razen tega pa je mnogo prekašalo nasprotnika v startu in v kondiciji ter je diktilo tempo do konca. Napad je po sredi lepo zaigral, v 16 metrekem prostoru pa je bilo kljub šibkosti ljubljanskih branilcev umetnosti konca: napad ni premošel atleca. Srednja vrsta je prekašala nasprotno tako po razdiranju kakor po gradnji in je pošila napad stalno naprej. Odlično igro je dela leva stran obrambe, ki ni pustila na-sprotno krilo do akcije. Tega ni mogoče reči

o vratarju, ki je v prvem polčasu lovil zelo nesigurno, a se je v drugem polčasu popra-vil. Moštvo kot celota je zlasti v drugem polčasu pokazalo kar dobro ugačeno igro in vidno premoč nad nasprotnikom. Za-služilo je vsaj neodločen rezultat, če ne celo zmago.

Gledalcev okoli 500; sodil je g. Makovec.

Hermes: Mars

V nedeljo se bosta na prijateljski tek-mi sestali moštvo ZSK Hermesa in SK Marsa na igrišču Hermesa na stadionu v Šiški.

Tekme Hermesa in Marsa so bile ve-dno jako napete in so zadovoljile občini-stvo. Dobro se spominjamo lanskeoletnih nogometnih srečanj med tema dvema enajstoricama, ki so bila vedno dobro obiskana in ki so vedno nudila ljubite-ljem nogometne igre s svojo pestrostjo mnogo zabave.

Ta tekma bo obema kluboma zadnja preizkušnja za veliki Hermesov binkoštni turnir, ki bo proslava njegove 25-letnice obstoja. Oba kluba bosta nastopila proti Ljubljani, Mars na prvi praznik, Hermes na drugi, in sedaj morata pač biti marljivo na delu, če se hočeta na turnirju dobro odrežati.

Marsovci so ozačali svoje moštvo v novimi, mlajšimi silami, in prepričani smo, da bodo zaigrali še bolj poletno in živo kakor na zadnji tekmi proti SK Ljubljani.

Tekma se prične ob 16.30; predtek-ma: Hermes II: Zabjak pa ob 15. Tudi ta tekma bo jako zanimiva, ker je SK Zabjak izpolnil svoje moštvo z neka-terimi starejšimi kanoni in je sedaj moštvo v kaj dobri kondiciji in formi.

ŠD Istok: Juniorji Istoka bodo igrali v nedeljo, 21. t. m., ob pol 11 dopoldne na igrišču Mladike z juniorji Mladike. Postava kakor po navadi. Načelnik.

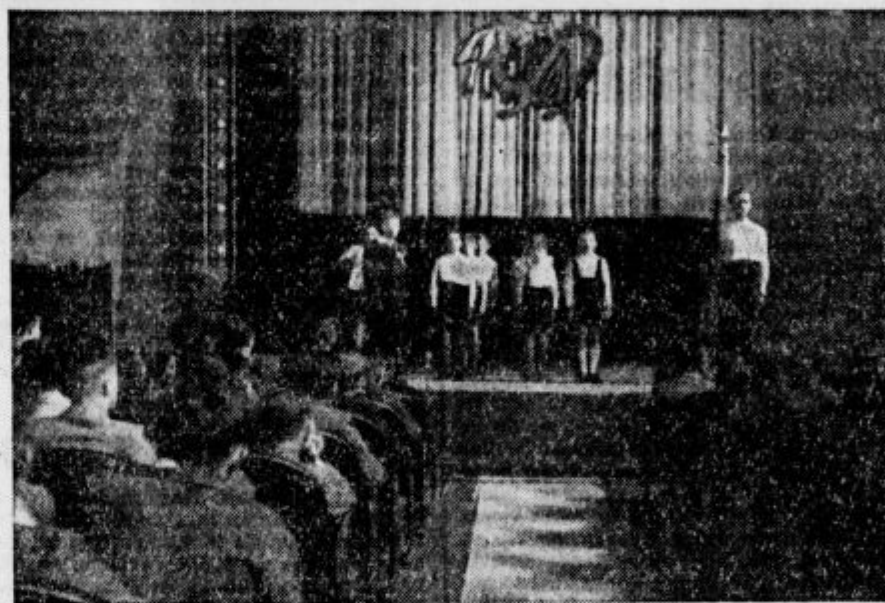
Naskok na svetovni rekord. Središča za-nimanja bo na praznik, 18. maja, poskus zrušenja svetovnega rekorda v štafeti 4 krat 100 m dam., ki ga bodo podvzele nizozemske lahkoatletke v olimpijskem stadionu v Amsterdamu. Ta rekord drže že 18 let an-gleške atletinje a časom 49,8 sek. Proga, dolga 402,25 m namreč nikoli ne pride v poštev za tekmovalce, ker dame navadno te-čejo 4 krat 100 m. V štafeti, ki bo skušala potolči ta rekord, bodo predvidoma tekla naslednje lahkoatletke: Fanny Blankers-Koen, Gerda Koudijs, Adema in N. Timmer. Vse te tekmovalke so pod strokovnim vod-stvom posebnega trenerja. Istega dne bo na sporedu tudi tekmovalstvo v vseh lahkoatlet-skih panogah. Nastopili bodo najboljši tek-movalci Nizozemske.

Prvenstvo Nemčije v orožni telovadbi. Nemški prvak v desetboju je postal Ernst Braun (Dortmund). Ostala mesta so zasedli: Jakob Kiefer (Kreuznach), Erich Wied, Rud-j Gauch, Theo Wied je dolgo vodil, pa je odpovedal na drogu, Alfred Müller. Prvaki na posameznih orožjih so: na drogu: Alfred Müller, na bradli Jakob Kiefer, na krogih Herbert Fink, na konju Erich Wied in Rudi Gauch ter Ernst Braun v gimnastiki na tleh.

Iz Trsta

Nevarna živila. Pristojna oblastva znova opozarjajo, da se z nakupova-njem živil pod roko ne podpira samo nedovoljena kupcija, temveč ogroža tudi lastno zdravje. Pred kratkim se je nevarno zastrupila, kakor so časo-pisi že poročali, sesterčlanska družina, ki je jedla na črni borzi kupljeni sir, sedaj se je pripetil nov slučaj: pet oseb je bilo po zauživanju pod roko kupljenega sira zaradi zastruplje-nja pripelpanih v bolnišnico. Mimo te-ga so dovedli v bolnišnico tri osebe, ki so po pitju vina kazali znake zastrup-ljenja. V obeh primerih, pri siru in pri vinu, je preiskava dognala, da je bil živilu primešan arzenik.

Ribič se je smrtno ponesrečil. — V Kopru je več ribičev nakladalo težko skalo na voz. — Nesreča je hotela, da je za take posle neizvežbanim možem skala zdrknila in pri tem tako hudo pritisnila 67-letnega ribiča Petra Perinija, da je revež v tržaški bolnišnici umrl.



Am Sonntag fand im Unionsaal eine Manifestation der Mittelschuljugend gegen den Kommunismus statt. — S protikomunistične akademije srednješolcev v Unionu preteklo nedeljo.

Denar, topovi in kri...

Kakšna oblika in pohvala v časopis! Seveda, saj je bil list od l. 1931 last Comitéja des Forges: de Wendel pa njegov predsednik.

V.

Schneider lastnik podjetij v Creusotu.

Če imenujemo Franca de Wendela »kralja fužin, pritiče Evgeniju Schneiderju naslov »kralj trgovcev s topovi«. Dedič starega trgovskega podjetja, »Les Etablissements Schneider Frères et C.« je v decembru l. 1934 praznoval prvo stoletnico, odkar sta njegova pradedna, Evgenij in Adolf Schneider, doma iz Sarre, prišla v Creusot, malo mestce, oddaljeno komaj 80 kilometrov od Dijona ter tam položila temeljni kamen za tovarne orožja in ustanovila konzorcij.

Okoli l. 1600 je bila vsa okolica, koder se sedaj razvija mesto in stojijo delavnice, pokrita z gozdovi. Zemlja je bila tu slaba, nerodovitna in neobdelana. Ves ta svet je bil prodan za 20 dijonskih lir, t. j. 3000 frankov. Nihče ni niti slutil, da bo črno kamenje, ki je tu in tam moko izpod ruše, nekoč pomenilo tako silno bogastvo. V srednjem veku pa tudi v prvem stoletju modernega časa koristi premoža še ni-so poznali. L. 1607 je neki creusotski

pastir postavil iz črnih kamnov majhno ognjišče. Ko je zakuril, je čez nekaj časa opazil, da črni kamni gorijo in žarijo kot oglje. Iznajdba premoža kot goriva je bila potrjena. Premoga so se v prvih časih posluževali le okoličani Creusota. L. 1780 pa se je odločila vlada na pobudo Franca de la Chaise, da bo izkoriščala premož iz Creusota kot gorivo. Prišli so kopati v globino. Osnovali so krajevno društvo: Perrier et Battinger, s kapitalom 10 milijonov. Ludovik XVI. se je osebno zanimal za ta rudnik. Seveda so takoj mislili na livarno topov. Dvema topniškima stotnikoma je bilo poverjeno vodstvo livarne. Delavnice so postavili na koncu doline, na bregu potoka. Pričeli so s štirimi plavži. Ti prvi topovi, ki so jih bili vili, so razstavljeni danes na Invalidski ploščadi v Parizu. Potem so vlivali valje, kotle in druge litine. Vili so tudi štiri leve, ki etražijo ob vratih Francoskega instituta v Parizu.

Ob času vojne, ob revoluciji in pod Napoleonom je postal Creusot največja izdelovalnica orožja. Toda v času restavracije (l. 1815) je važnost teh plavžev ponehala in delavnice in plavži so l. 1832 prenehali obratovati.

V tem času sta se pojavila Evgenij

obilno tehnično znanje, trdno voljo, poleg tega pa je bil tudi bogat. Toda vse to za procvit tovarn z orožjem ne bi zadostovalo. Kdor izdeluje orožje, mora biti tudi politik. Schneider je vedel tudi to. Zato se je dal izvoliti v peto skupino v Saonskem in v Loirjskem okrožju. Postal je celo minister poljedelstva in trgovine. L. 1863 pa je bil imenovan za predsednika poslanske zbornice. Orožje se lahko izdeluje kjer koli, toda naročila prihajajo iz Pariza, kjer se tudi sklepa o potrebnih kreditih, ki jih mora izglasovati parlament. S politično okretnostjo je Creusotske-mu industrialcu uspelo, da je postopoma izrinil iz francoskega trga svojega tekmeča — Kruppa.

Da bomo Schneiderjevo delovanje bolje razumeli, naj omenim na kratko Kruppa in medsebojno tekmovalstvo teh dveh veletovarnarjev orožja na svetovnem trgu. Ta tekma je vplivala tudi na politično tekmo med Francijo in Nemčijo. Kar je pomenil Bismarck in nemški politiki, to je pomenil Alfred Krupp za nemško industrijo. Kruppa za sluzga je bila, da si je Nemčija osvojila vse svetovne trge. Krupp je bil v prvi vrsti industrialec, ki se je brez prestanka boril s prusko državo in proti državni upravi tako dolgo, da mu je uspelo priti na vrhunec. Krupp je prav tako z malim prišel, kakor njegov vzornik Bernard Balissy. Ko nekoč ni imel denarja, da bi plačal svojih šest delavcev, je zastavil srebr-

nino, družinski zaklad. Krupp se je mudil dolge mesece v neki tovarni v Angliji kot navaden delavec. Hotel je zaslediti postopek vlivanja jekla. Ko so mu l. 1840 oblasti delale velike ovire, je nameraval zapustiti Nemčijo in se preseliti s svojo industrijo v Rusijo. Prve puške, ki so bile izdelane v njegovih tovarnah, je Krupp ponudil pruskemu vojnomu ministru. Mi-nistrstvo pa je njegovo ponudbo odklonilo; puške je potem kupil Napo-leon III.

Alfred Krupp je nasledil svojega očeta l. 1826. Bil je zelo iznajdljiv, inteligenten in navdušen za podjetje svojega očeta. Njegov oče je skoraj obubožal z večnimi poskušnjami, da bi ustvaril nov tip jeklene puške, ki bi bila enaka puškam, kakršne so izdelovali v Angliji. Mladi Krupp je poskušal dalje. L. 1834 se je vrnil z žuljavimi rokami v Anglijo, kjer je vstopil v livarno Benjaminja Hutsmana kot navaden delavec, da bi čim laže opazoval izdelovanje jekla. Tu je ostal poldrugo leto. Namera se mu je obnesla. Vrnil se je v Essen. Takoj je šel na delo. L. 1842 mu je uspelo, da je napravil prvo cevko za puško. Kot dober Prus je čutil dolžnost, da ponudi svoj proizvod najprej svoji lastni državi, in sicer vojnomu ministru v Berlinu. Čez deset dni so mu puško vrnili s sledečo pripombo:

»Naše vojaške puške so tako izvrstne, da ne potrebujemo nikakšne izpo-

Teden nabirke za Slovenski Rdeči križ

Pred kratkim je Slovenski Rdeči križ zaradi povečanja denarnih sredstev začel z nabirko starega papirja. Dosedanji odziv našemu pozivu je prilično ugoden, vendar še ne zadovoljiv. Da damo tudi zasebnikom možnost, da darujejo star papir Slovenskemu Rdečemu križu, bomo izvedli splošno nabirko papirja. V ta namen proglašamo z odobritvijo g. šefa Pokrajinske uprave čas od 22. do 27. maja t. l. za »Teden nabirke za Slovenski Rdeči križ«. V teh dneh bo pobirala papir mladina vseh ljubljanskih ljudskih, srednjih in strokovnih šol. Prve štiri dni v »Teden nabirke«, t. j. od 22. do 25. maja bo nosila šolska mladina v šolo papir, ki ga bo nabrala doma, 26. in 27. maja pa ga bo pobirala od hiše do hiše, od stranke do stranke, tako da bo pobran tudi pri tistih družinah, ki nimajo šoloobveznih otrok.

Slovenski Rdeči križ pričuje, da ne bo nikogar med nami, ki ne bi prispeval v to splošno nabirko. Vsakdo naj da to in toliko, česar ne potrebuje in ko-

likor lahko da. Četudi prispevki podedincev ne bodo veliki, bomo v skupnosti lahko zbrali velike količine. Vsakdo naj pošlje v svojem stanovanju stare, nerabne knjige in brošure, propagandno literaturo, stare zvezke, časopise, ovojni papir, starolepenke, papirne odpadke, odpadke lepence itd. Vse to naj poveže v omet in pripravi za Rdeči križ, za katerega bo pobirala pripravljene papir šolska mladina. Ni hiše in ne družine, kjer bi se ob trohici dobre volje ne našlo tako blago. Vsak darovalec, tudi oni, ki bo daroval malo, bo koristil Rdečemu križu.

Rdeči križ je pokrenil nabirko papirja, da si s prodajo zagotovi dotok večjih denarnih sredstev. Njegovo prizadevanje bo uspelo in denarni efekt bo dosežen, če bo našel za svoje delo razumevanje in oporo pri vsakem posamezniku. Zato upamo, da bo naše vabilo doseglo živahen odziv v vseh krogih ljubljanskega prebivalstva.

Slovenski Rdeči križ.

Novi grobovi

† Marija Krnc. V Ljubljani je za vedno zatisnila oči gospa Marija Krnc, rojena Šveglj. Blago mater bodo prepeljali v njen rojstni kraj Sodražico. Sveta maša zadušnica bo v cerkvi svetega Petra v Ljubljani v soboto ob pol osmih zjutraj.

† Anton Kozina. V boju je 16. maja nesrečno potrta nit življenja domobranskemu topniškemu poročniku-techniku gosp. Antonu Kozini. Blagoga rajnega bodo pokopali danes ob desetih dopoldne iz molitnice na Zalah k Sv. Križu.

† Matijček Kumar. Nenadna smrt je vzela staršema komaj tri in pol leta starega Matijčka Kumara. Matijčka bodo pospremili na zadnji poti v soboto ob štirih popoldne iz kapelice sv. Franciška na Zalah.

† Jože Sušteršič. Umrl je na lgu v najlepših letih g. Jože Sušteršič, posestnik v Iški. Rajnega so pokopali v soboto na pokopališču na lgu.

† Anton Verbek. V Ljubljani je umrl gospod Anton Verbek, zvanec dr. žel. Pogreb bo v soboto 20. maja ob polpetih z Zal iz kapelice sv. Antona. Sveta maša zadušnica bo v ponedeljek 22. maja 1944 ob sedmih v kapeli sv. Vincencija v Zeleni jami.

Naj rajnim sveti večna luč, vsem njihovim dragim naše iskreno sožalje.

Zgodovinski paberki

19. velikega travna.

804. leta je umrl Alkuin, svetovalec in učitelj Karla Velikega ter eden najpomembnejših učenjakov osmega stoletja. Rojen 735. leta v Yorku na Irskem iz stare anglosaške rodbine je obiskoval domačo šolo, eno najbolj znanih v onem času. V zrelih letih je veliko potoval. Na enem izmed potovanj v Rim se je seznanil s Karlom Velikim, ki je znanega učenjaka hotel na vsak način pritegniti med svoje sodelavce. Alkuin se je vabilu odzval in odšel z nekaj učenci na Frankovsko, toda na svojo domovino ni nikdar pozabil. Leta 783. je prevzel vodstvo slavne samostana sv. Martina v Toursu in ostal njegov opat do svoje smrti. V tem samostanu je osnoval po vzoru irskih šol šolo, ki je v kratkem dosegla velik sloves. Velik vpliv je imel tudi na politična vprašanja, saj je kot vodja dvorne šole prihajal v stike z najpomembnejšimi možmi države. — Alkuin je brez dvoma avtor »Carolinus libris«, dela ki obravnava čestitost podoba. To vprašanje je razburjalo ves tedanji krščanski svet, posebno pa vzhodno cerkev. Alkuin kot znanstvenik ni toliko pomemben v tem, da bi odkril Bog ve kaj novega na polju znanosti, temveč v tem, da je rešil znanost antike in jo presadil na francoska tla, to je v središče zapadne krščanske Evrope. Poleg mnogih teoloških del je zapustil tudi več spisov namenjenih pouku filozofije, matematike, retorike in gramatike, večinoma so kompilacije Boethiusa in Izidorja Sevillskega. Za našo slovensko zgodovino je pomembno pismo, ki ga je pisal Alkuin salsburškemu škofu Arnu 796. leta. V njem pravi: »Bodi propovednik resnice, ne pa izterjevalec desetin, kajti novo dušo je treba rediti z mlekom apostolske pobožnosti, dokler ne doraste, se ne utrdi in postane krepka za sprejem navadne hrane. Desetine so, kot pravijo, izprevrge

vero Saksov.« Alkuinov navodilo Arnu glede misijonarskega dela med Slovenci nam priča, da se je salsburška cerkev v času pokristjanjenja naših prednikov posluževala blagih metod, ki so bile v navadi pri irskih misijonarjih. Le tako moremo razumeti, da so Slovenci v primeri s polabskimi Slovani nudili le slab upor širjenja nove vere.

1536. leta je končala na morišču Ana Boleyn, žena angleškega kralja Henrika VIII., ki je bila povod za ločitev Anglije od Rima. Kralj Henrik VIII. (1509–1547) je bil v bogoslovnih vedah zelo izobražen mož, toda sila okruten in nasilen. Proti Luthrovim naukom je nastopal s posebnim opismom, za kar ga je papež odkloval s častnim naslovom »bratovščine verca«. Ko pa se je hotel ločiti od svoje žene Katarine Aragonske in so poročiti z Ana Boleyn, se je papež uprl. Henrik se je kljub temu poročil, pa se tudi ločil od katoliške cerkve. Pokorni angleški parlament je izročil kralju, da se spomni bogoljubnosti vrhovno cerkveno oblast. Sicer je Marija Katoliška začasno odsegala spravo z Rimom, toda za Elizabeto in njenih naslednikov je postala ločitev dokončna.

1839. l. je umrl hrvaško-dalmatinski ban, vodja Hrvatov v burnih letih 1848 do 1849 Josip Jelačić.

1869. leta se je rodil v Kamniku slovenski pesnik Anton Medved.

1906. leta je bil odprt simpionski prodor.

20. velikega travna:

1506. leta je umrl v Valladolidu na Španskem slavnj pomorščak Kristof Kolumb, ki je našel pot v Novi svet. Kljub velikim zaslugam, ki se jih je pridobil za špansko krono, je slavnj mož potem, ko se je vrnil z zadnjega potovanja v Ameriko, prišel pri kralju v zamero. Razrešen službe je bil vreden in nesrečen preživljal zadnja leta življenja.

1734. leta je bil krščen na Breznici na Gorenjskem čebelar in slikar Janša Anton. Iz njegovih mladih let nimamo verodostojnih poročil; bavil se je slikarstvom in čebelarstvom. L. 1766. je stopil v bakrorezno-risarsko šolo dunajske akademije. Ko je iskala dunajska Oekonomie-Gesellschaft čebelarjev, se je javil in bil začasno nastavljen. Prišel je čebelarstvo v Meidlingu, se preselil leta 1769. v Augarten in postal maja 1770. leta po izvršeno opravljenih skušnjah čebelarski učitelj za vse one, ki jih je pošiljal trgovski svet ali gospodarsko društvo. Avgusta istega leta je dobil nalogo, potovati in poučevati tudi po drugih avstrijskih deželah. Čebelariti je začel s 16 panji, jih imel 1772. že 300 in dosegel, da so že 1773. leta čebelarili po vsej dunajski okolici po njegovem načinu. Njegov načrt za ustanovitev čebelarskega društva se ni uresničil, pač pa je Marija Terezija ustanovila nove čebelarske šole v Dunajskem Novem mestu, na Moravskem in Češkem ter ukazala 1775. leta vsem državnim čebelarskim učiteljem, da morajo čebelariti le po Janševih načelih. Janša je kot prvi učil, da se čebele ne smejo moriti, učil je čebele voziti na pašo, ovrgel mnenje, da so troji vodonosti in drugo. Njegova spisa sta še danes v rabi. Janša sam je izdal Abhandlung vom Schwärmen der Bienen, doživela je več ponatisov, zadnjega 1927. l. v Berlinu. Prvi slovenski prevod je pripravil in dopolnil po lastnih izkušnjah P. P. Glavar, toda delo se je izgubilo, nato pa je

Za današnji dan

Koledar

Sobota, 20. velikega travna: Bernardin Sienaki, spoznavalec; Plavtita, sveta žena; Ivon, škof.

Nedelja, 21. velikega travna: 6. povelikonočna; Felika Kantalinaki, spoznavalec; Andrej Bobola, mučenec.

Dramsko gledališče

»Zemlja«. Red Sobota. Ob 18.

Operno gledališče

»Carmen«. Red Prvi. Ob 18.

Kino Matica

»Indijski nagrobni spomenik« ob 15, 17, 19.

Kino Union

»Bal Paré« ob 15 in 19.15.

Kino Sloga

»Vestnost obmejnega uradnika« ob 18, 19.

Lekarniška služba

Nedeljska lekarniška služba izkarnar: 1r. Kmet, Ciril Metodova 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Zdravniška služba

Nedeljska zdravniška dežurna služba bo opravljala od sobote ob 20 do ponedeljka do 8 mestni zdravnik dr. Vinko Igličar, Ljubljana, Tržaška cesta 14, tel. 22-82.

Dramsko gledališče

Sobota, 20. maja, ob 18: »Zemlja«. Red Sobota.

Nedelja, 21. maja, ob 18: »Ognjenik«. Iven. Cene od 24 lir navzdol.

Naslednja predstava za abonente bo pravična igra v 5 slikah A. Strindbergova »Nevesta a krona«. Osebe: Mata — Jan, Kerati — Saričeva, Keratina mati — Kraljica, vojak, Keratin oče — Rastoren, cerkovnik, Keratin ded — Benedikt, Brita, Matsova sestra — Mira Danilova, Matsova ded — Cesar, Matsova stara mati — P. Juvanova, Matsova oče — Gorinsk, Matsova mati — Gabrijelečeva, župan — M. Skrbinsk, pastor — Nakerst, povodni mož — Korček, hlabca — Rakarjeva, ribič — P. Korič, Reiser C. Debevec, scena V. Skrušny, glasba Strindberg Balatka.

Prelepa mladinska novost:

Jezus moj prijatelj!

Obiskovanje Najsvetejšega za šolske otroke. Broš. 15, vez. 30 lir.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI.

Operno gledališče

Sobota, 20. maja, ob 18: »Carmen«. Red Prvi.

Nedelja, 21. maja, ob 18: »Manon«. Iven. Cene od 24 lir navzdol.

Georges Bizet »Carmen«, opera v 4 del. Osebe: Don José, narednik — Franci, Escamille, torero — Janke, Dancalor, Remenda, voditelj tihotapev — B. in M. Sancia, Morales, narednik — Dolničar, Zuniga, oficir — Lupia, Carmen — Karločeva, Mičela, kmetko dekle — Ribičeva, Fraquita — Kričeva, Mercedes — Poličeva, Dirigent dr. Sveta, režiser C. Debevec, scena inž. Franz.

Frančiškanski oder

Nedelja, 21. maja, ob 18: »Kraljica Vahoda«. Zgodovinska drama.

Izšel Gallčnikov prevod (1792. l.). O slikarskih delih Antona Janše vemo le malo. Umrl je v septembru 1773. leta na Dunaju.

1799. leta se je rodil v Toursu Honoré de Balsac, veliki pisatelj iz preteklega stoletja, ki je razgaljal francosko buržoazijo in odkrival gnolobo tedanje družbe. Bil je mogočen glasnik nje življenja in mišljenja, nje poženosti za mamonom, in častjo, nje požrečnosti in nemoralnosti, nje razuzdanosti, lažnosti in cinizma plitvosti. Njegovih del je ogromno, nekatera so prevedena tudi v slovensko.

1851. leta je umrl Stanko Vraz, največji zagovornik ilirizma med Slovenci.

1882. leta so Italijani vznejovaljeni zaradi francoske zasedbe Tunisa, ki so ga smatrali za takorekoč že svojega, sklenili politično in vojaško zvezo s Avstro-Ogrsko in Nemčijo. Zveza je nastala iz politične nujnosti in ni bila po srčih Italijanov; to so ponovno pokazali razni irendentistični izgredi, najbolj pa mesec maj 1915. leta.

Knjižna tombola

Do sedaj so bile izžrebane številke: za dvojke: 30, 23, 41; za trojke: 46, 36, 63, 20, 49; za četverke: 77, 88, 21, 44, 8, 76, 48. Dvojke so zadelo tekoče številke tabele: 50, 169, 239, 398, 437, 484, 500, 532, 542, 584.

Trojke: 173, 821, 954.

Četverke: 317, 461, 808.

Številke za petorice bomo objavili v nedeljskih številkah naših dnevnikov, za tombolo pa jih bomo objavljali od 23. do nedelje, 28. maja, ta dan bo tudi žrebanje za denarne dobitke.

Knjige bodo izgotovljene sredi prihodnjega tedna. Kdaj bodo dobitnikom na razpolago, bomo objavili v časopisih.

Kundmachungen der Ernährungsanstalt

Abgabe vom Fleisch

Am Samstag, den 20. d. M., bekommen Fleisch Krankenhäuser, Sanatorien und Kranken auf Fleischzulagekarte für Kranken.

Obvestila »Prevoda«

Prodaja mesa

V soboto, 20. t. m., prejmejo mesa bolnišnice, sanatoriji in bolniki na bolniške karte.

Cepljenje zoper koze

Današnji soboto, 20. maja ob 17 bo obvezno cepljenje zoper koze v prosvetnem domu v Dravljah za otroke tamonjega okraja.

V ponedeljek, 22. maja naj starši ob 17 prištevajo v mestni fizikat v Mestnem domu in v ljudsko šolo na Grabnu k pregledu dne 15. maja tam cepljene otroke.

Zamunik, ki svojih otrok niso prinesli k cepljenju 15. maja, naj jih prinese čepit 22. maja, ko bo pregled drugih, že pred tednom cepljenih otrok.

Knjiga je bogastvo

brez katerega bi človeku nekaj manjkalo. Slovenčeva knjižnica želi, da bi bilo to bogastvo dostopno vsakomur. Lepa knjiga za nizko ceno — to je njeno geslo. Zdej vam pripravila dve novi knjigi, ki bosta kmalu izšli.

Dušan Radič: VAS

in

Maks Metzger:

MONIKA POTUJE NA MADAGASKAR.

Lepa knjiga je užitek za srce in okras za knjižnico.

Prepelica se je oglasila

Ze pretekli teden, posebno pa na praznik Vnebohoda se je začela ljubka prepelica oglašati po zelenih žitnih poljih in naznanjati, da nam žito zori. Lepo se glasi njena pesem: »Ped-pedi, ped-pedi. Žito visoko pet pedit, naj vam dobro zori.« Letos so žita prav lepa. Zadnje deževje je povzročilo, da je ponekod klasje nekoliko poleglo, toda sedaj se je spet dvignilo, ko je zasijalo toplo sonce. Kolik bo letos žitni pridelek v okoliših mestne občine ljubljanske, ni mogoče točno povedati. Kakor druga zadnja vojna leta, so tudi letos zasejali mnogo pšenice, ječmena, rži in ovsu. Leta 1942 je bilo n. pr. zasejano 136 ha pšenice, ki je donesla 1600 stotov pridelka, dalje 95 ha ječmena s 1100 stoti, 75 ha rži je dalo 610 stotov pridelka ter 80 ha ovsu 960 stotov pridelka.

Pisma in poizvedovalnice za vojne ujetnike v Nemčiji

Slovenski Rdeči križ objavlja: Nemški Rdeči križ nas je opozoril na to, da je dostavljanje poštnih pošilk za vojne ujetnike v Nemčiji brez znanstvene moči le tedaj, če vsebuje naslov razen ujetnikovega rodbinskega in krstnega imena tudi njegovo ujetniško številko in označbo ujetniškega taborišča ali pa številko vojne pošte (ki je vedno petmestna, n. pr. 27.093). Pravilna označba taborišča sestoji vedno iz besed »Stalag« ali »Oflog« v zvezi s kako rimsko številko in veliko črko ali pa s kako arabsko številko, n. pr. Stalag I. A., Oflog VI. C. ali Stalag 65. Označbe, kakor n. pr. A. K. 781, Arb. Kdo 1925 so samo dodatne značke k številki Stalag ali Oflog.

Dnevne novice

Ne mislite, da se ne izplača darovati Slovenskemu Rdečemu križu majhnih količin papirja. Ne pozabite: kamen do kamna, zrno do zrna!

Vodstvo Zavetlišča sv. Jožefa se iskreno zahvaljuje g. prezidentu generalu Leonu Rupniku za 500 lir, ki jih je izročil vodstvu Zavetlišča za ravno oskrbovanje namesto vena na grob svojemu soočencu Karlu Baumacherju, ki je umrl v Zavetlišču.

Na VIII. produkcijski šole Glasbene Matice v ponedeljek, 22. t. m., ob 18 v mali filharmonični dvorani bodo nastopili naslednji gojenci: Marčekovi, Košakova, Merkol, Rema, Strukljeva, Demšar, Meršol, Smerdu, Majaron, Neubergerjeva, Karnovikova, Wachin, Bianchičeva, Škerjančeva, Krizan, Smrkoli, Oblak, Kušelj, Lajčeva, Kurentova, Stibilj, Brilejeva in Lukčeva. Podrobni spored v knjižarni Glasbene Matice.

Drugi tečaj risanja po živih modelih bom odprl 1. junija. Tečaj bo trajal štiri mesece in bo redni pouk vsak dan dve uri od 18–20, razen sobote, nedelje in praznikov, po istem urnem načrtu kot pri prvem tečaju. Vsi oni, ki so želeli udeležiti se prvega tečaja, pa so niso mogli, bodo zamujeno priliko sedaj lahko nadomestili. Pripravniki naj se s predložitvijo dosedanjih del (3–5) priložijo do 27. t. m. ob navadnih urah pri akad. kiparju Francetu Goršetu na Gospodarski cesti 13, levo dvorišče.

Pomočnik(ice) za hitno prvo pomoč, ki so napravili teoretični del tečaja, bodo imeli praktične vaje o prvi pomoči prihodnji teden, in sicer 13. tečaj v ponedeljek, 22. maja, 14. (industrijska podjetja) v sredo, 24. maja, a magistratne uradnike, ki so letos tudi že dovršile teoretični del tečaja, v petek, 26. maja, vsakokrat od 17.30–19 v sejni dvorani mestnega županstva.

Gospodinjje! Pošljite svoje služkinje v nedeljo, 21. maja, na protikomunistično predavanje, ki bo ob 17 v dvorani Delavske zbornice.

Novi strojepisni tečaj, eno- in trimesečni (dnevni in večerni) pričnajo 22. in 24. maja. Vpisovanje dnevno. Informacije, prospekti: Trgovsko učilišče »Christofor učen zavod«, Domobranska 15.

Menthoform pastile uporabljajte za desinfekcijo ust in grla. Dobite v vsaki lekarni.

Slovenski starši V veliki meri zavisijo od Vas uspeh »Tedna nabirke za Slovenski Rdeči križ«. Naj vam bo v zadoščenje, da bodo pri nabiranju tudi Vaši otroci pomagali. Preglejte tudi sami že sedaj vse prostore svojega stanovanja, zberite ves nerabni papir in pripravite ga, da ga bodo Vaši otroci v dneh 22. do 25. maja odnesli v šolo.

»SLOVENSKI DOM«

prinaša v najnovejši številki med drugim:

Vprašanje obnove.

Današnji politični in gospodarski položaj Poljakov.

Prebujenje na notranjem Krasu.

Kaj je za ozdravljenje in osvobodjenje Slovencev žrtvovala Hotedščica.

Boris Kidrič ali malopridno življenje slovenskega rdečega poglavarja.

»Narodno osvobodilna vojska« in njeni nastopi — po zapisnikih rdečega vojnega poročevalca.

Gorenjski in primorski prisilni mobiliziranci pripovedujejo o »narodno osvobodilni vojski«.

Slike o delu Osvobodilne fronte v Zireh.

KULTURNI OBZORNIK

Deveti sinfonični koncert

Sporod devetega sinfoničnega koncerta je bil po sestavi od vseh dosedanjih koncertov gotovo najbolj pester, saj je prinesel značilna dela avtorjev peterih narodnosti, namreč nemške, slovenske, češke, francoske in ruske. Na prvem mestu smo slišali Beethovno uverturo št. 3 k operi »Fidelio«; slovensko sinfonično tvornost je zastopal L. M. Škerjanec s svojo po vrstnem redu že peto sinfonijo, ki so jo vsi udeleženci koncerta z napetostjo pričakovali; od čeških skladb je godalni orkester zaigral Sukovo meditacijo na koral o sv. Vavilavu; iz Berliozovega »Faustovega pogubljenja« sta bila na sporedu dva karakterni komada; spored so zaključili Borodinski Polovski plesi iz opere »Knez Igor«.

V središču zanimanja je stalo novo Škerjančovo delo. To po pravici, saj zavzema Škerjanec v naši sinfonični literaturi mesto, ki mu ga ne more nihče osporavati, pa naj že kakor koli gleda na njegovo delo ali na njegovo usmerjenost. Ze po številu tovrstnih skladb je daleč pred vsemi drugimi skladatelji. Odlikuje ga pa, kar mu morajo priznati tudi tisti, ki so si izbrali v prvi vrsti polje sin-

fonične glasbe za svoje torišče, neka virtuoznost in obvladanje razsežnega orkestralnega aparata. Ta spretnost mu je lahko že prirojenost. Tudi v tej sinfoniji se je v tem oziru izkazal mojstrski. Toliko zunanjih orkestralnih učinkov, nakupičnih v enem samem delu, bi težko kje drugje dobili. V drugih razmerah bi morda rekli, da je šlo skladatelju zgolj za razmetavanje orkestralnega bogastva, za presenečenje poslušalca, za zunanji bluff brez notranje cene. Na drugi strani je pa treba reči, da ravno ta Škerjančeva sinfonijska nosi znake globokega doživljanja in je kljub obilnim zunanje tehničnim prijemom usmerjena v duhovnost. Nima sicer pripisane nikake razlage, iz katere bi mogli sklepati, da so skladatelja vodile pri delu poleg izključno glasbenih nagibov tudi kakšne programatične smernice, vendar poslušalec skoraj z nujnostjo na to sklepa. Vsa sinfonijska nosi neko heroično-tragično, skoraj bi rekli neko obsmrtno obeležje, ki ga le na redkih mestih prekinjajo svetlejši momenti. Ta notranja voz med posameznimi stavki je bolj opazna kot morebitna zunanja motivna sorodnost, ki bi jo kdo skušal umetno izluščiti. Poleg zunanjih nagibov, ki so znatno pripravili skladatelja ravno

v tej sinfoniji do takega nastrojenja, je lahko vplivalo nanj dejstvo, da so tudi mnogi drugi skladatelji ravno v svojih petih sinfonijah postavili v službo umetnosti svoje najboljše moči in so tudi svoj izraz usmerili v tragičnost, heroičnost ali v monumentalnost. Mislimo samo na Beethovna, na Čajkovskega ali na Brucknerja.

Škerjančev skladateljski izraz označuje izredna akordična zgoščenost, ki je pa večinoma še vedno harmonično dolečljiva; ta zgoščenost se seveda nujno javlja tudi v instrumentalci. Poslušalec se nehoti vpraša, ali je v tem pravcu možna še daljša razvojna pot, ali pa bo skladatelj stopil na pot, ki so jo v podobnih primerih že drugi pred njim hodili in so tako nekateri premahnili v atonalnost, druge je vodila pot v četrtsonski glasbo, nekateri so iz vsestranske kompliciranosti iskali sprostitve v skrajni enostavnosti ritma, harmonije, melodijske in oblike ali so iskali odrešenja v arhaizmu, v ljudski melodiki, v polifoniji, pri čemer so čisto padli v nesprejemljivo ekstreme. Sicer pa lahko rečemo, da je Škerjančeva glasba do sedaj še vedno zdrava, zdravemu se pa trenutno še ni treba ozirati za zdravnikom.

Za izvedbo Škerjančeve sinfonije se je orkester očividno zelo potrudil. Tehnične in tudi interpretacijske težkoče, ki

jih je delo polno, je zmagoval z navidezno lahkonostjo. Tudi dirigent D. M. Sijanec, ki je ves nastop vodil, je vložil v interpretacijo tega dela svoje najboljše sile. Tako je s skupnim delom dirigenta in orkestra dobila skladba izraz, kot si ga je zamislil skladatelj. Poleg izrednega napora, ki ga je zahtevala priprava za dostojno izvedbo Škerjančeve sinfonije, pa dirigent ni zanemaril ostalih skladb, ki so bile tokrat bolj okvirnega značaja. Tudi te, čeprav slogovno tako različne, je podal z vso prepričevalnostjo. Tako je ves večer izveval v prepričanju, da imamo Slovenci močne glasbene tvorce, ki lahko oprejo svoje delo na zanesljive interprete.

M. T.

Obzornik dijaške protikomunistične mladine

Ni to nov časopis temveč periodična brošura, namenjena dijaštvu, ki naj na dijaštvu razumljiv način prikaže zmote komunizma ter njega grozote, ki jih vrši med nami pod masko Osvobodilne fronte. Ovojna stran prikazuje celostranski grb vojskovodje Kranjske kot simbol, pod okriljem katerega se zbira protikomunistični odpor v našem narodu. Naslovno pesem je napisal M. E. Domovini, kjer opeva lepoto naše zemlje ter pustoto, ki

Kaj je novega pri naših sosedih

Z Gorénjskega

Pet bratov Grilcev je bilo skupaj starih 433 let. V Podkorenju so zadnja leta imeli družinsko posebnost. Tam je namreč živel pet bratov Grilcev, ki so bili leta 1943 skupaj stari 433 let. To se ne zdi tako mnogo, vendar zahteva povprečno starost 84 let za vsakega. Zato je pet takih starih korenin gotovo večja redkost kakor en stoletnik. Na žalost je sedaj posegla smrt v družbo bratov. Pred kakimi šestimi meseci je umrl prvi Matej Grile. V začetku maja pa mu je sledil najstarejši izmed bratov 92 letni Jazep, po domače Pajec. Pajec je bil do zadnjega zdrav in je, ne da bi bil bolan, lepega dne kar za vedno zaspal. Pajec je bil seveda že zdavnaj praded in je v svojem življenju doživel ves razvoj Gorénjske. Spominjal se je dobro — saj se je rodil l. 1852 — kako so še poštne kočije vozile po Gorénjski in čez Koroško sedlo. V Podkorenju je bil v gostilni »Pri pošti« v mladih letih hlapec v konjskem hlevu ter je moral skrbeti za preprego pri kočijah. Rajni Jazep Grile je bil najstarejši Podkorencan in splošno priljubljen ter »nar« kot velika dobričina.

S Spodnje Štajerskega

Otroške vrtarice iz Banata na obisku v Mariboru. Pred nedavnim so se mudile v Mariboru nemške otroške vrtarice iz srbskega Banata. Potovale so iz Brna, kjer so obiskovale tamkajšnji seminar in kjer so tudi položile izpite za otroške vrtarice. Na poti so se ustavile še v Gradcu, nato pa so prišle pogledat Maribor. V naslednjih dnevih so obiskale še nekaj krajevnih skupin v okolici Ma-

ribora, kakor v Št. Ilju in drugod. Po petdnevem bivanju na Spodnjem Štajerskem so se vrstile v Gradec, od koder so odpotovale v domovino.

Odlikovani so bili na vzhodnem bojišču deseterji Jožef Sever, Ludvik Hodžar, Franc Zupanič, Stefan Horvat in Friderik Martan. Odlikovanci so prejeli železni križec druge stopnje. Doma so vsi iz Ormoža.

Iz Hrvaške

Imenovanje novega ministra za prizadete kraje. Z imenovanjem dr. Alajbegovića za hrvaškega zunanjega ministra se je izpraznilo ministrsko mesto v ministrstvu za prizadete kraje. Poglavin NDH je na ta položaj imenoval dr. Mehmeda Mehčića. Oba nova hrvaška ministra sta svoje nove resore že prevzela.

Amnestija za tolovajske mobilizirance. Poročilo smo že, da je Poglavin izdal obširno amnestijo za vse tiste tolovaje, ki se po gmajnah niso pregrešili s kakimi zločini. Na podlagi te amnestije se je dosedaj na Hrvatskem prijavilo rednim oblastem že na tisoče prisilnih mobilizirancev, ki so se potem vrnili na svoje domove. Veljavnost amnestijske odredbe pa preneha dne 26. maja ter po tem dnevu tolovaji ne morejo več računati z njenimi ugodnostmi.

Inspeksijsko potovanje vojnega ministra. Hrvatski vojni minister Ante Vokić se že dalje časa mudi na inspeksijskem potovanju v Bosni. Pred dnevi je bil tudi v Banja Luki, odkoder se je potem odpeljal na inspeksijsko potovanje v Slavonijo.

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapisih

Praznik Vnebohoda Gospodovega

Po deževnih in meglenih dneh se je na praznik Vnebohoda Gospodovega popolnoma zjasnilo. Po jutranji megli je zasijalo prijetno sonce. Bil je lep in sončen praznik. Sonce je imelo na vse rastline najblagodejnejši vpliv. Vse je bujno zaživel. Skromno so ljudje letos ta pomladanski praznik praznovali. Star običaj med preprostimi ljudmi je bil, da so si na ta dan privoščili za približek mesa, in star izrek veli kratko takole: »Na Vnebohod še ptič ptiča vje, da na ta dan meso je.« V mestu so praznik posvetili mnogim majniškim pobožnostim, ki so letos po vseh cerkvah izredno lepo obiskovane in je k majniškim molitvam vedno velik naval. Popoldne so meščani napravili kratke izlete v naravo, da so opazovali, kako vse po poljih lepo raste, in si ogledovali razne njive, posebno žitna polja.

Živahen promenačni koncert

je na praznik dopoldne ob četrta na dvajset priredila pred Narodnim domom domobranska godba. Za itak polno spremljalše s tirolskim dreveredom vred je zaradi tega dobilo še več obiskovalcev, med katerimi so se mnogi ustavili v bližini Narodnega doma in poslušali koncert. Posamezni komadi so bili nagajeni z živahnim ploskanjem.

Prometne nesreče

Sreda pred praznikom je zaznamovala tri težje prometne nesreče v mestu. Okoli poldneva v sredo se je primeril na Tržaški cesti hud karambol med nekim avtomobilom in motocik-

lom. Pri tem karambolu sta bila hudo poškodovana dva motociklista. Ljubljancem, 22letni Janko Petrič je dobil poškodbe po nogah, rokah in životu. Njegov sovozač, 20letni Andrej Pleško pa je dobil 3 kratni prelom desne noge. — V Ciril-Metodovi ulici št. 114 stanujoči kurjač, 31letni Franjo Štepan je v sredo stopil iz avtobusa pred stražnico na Dunajski cesti. Mimo prihajajoči avto ga je podrl na tla. Dobil je poškodbe na glavi. — Na Dolenjski cesti na Rudniku se je okoli 20 v sredo primerila huda nesreča. Na cesti je prišel 3letni sinček Matijček Kumar, ko je tam vozil neki motorni voz. Ta je dečka podrl. Dobil je hude poškodbe na glavi. V bolnišnico prepežljati deček je tam pozneje podlegel tem poškodbam.

Nesrečni padci

V Grassellijski ulici št. 18 stanujoča uradnikova hčerka, 8letna Marjeta Ažmanova je v sredo padla po stopnicah in si zlomila desno nogo. — Na Večni poti št. 47 stanujoči Habjan Janko si je prav tako pri padcu zlomil nogo. — V Florijanski ulici št. 4 stanujoča gostilničarjeva hčerka Majda Kafježeva se je pri padcu poškodovala po glavi in rokah. — Prav take poškodbe je dobil pri padcu v Simon Gregorčičevi ulici 11 stanujoči Viktor Ferant. — Na glavnem kolodvoru se je pri padcu z vlaka hudo poškodoval po glavi 22letni železniški delavec Alojzij Mlinar, stanujoči v Središki ulici št. 12. — V Tugomerjevi ulici št. 7 stanujoča zasebnica Marija Macarolova si je pri padcu zlomila desno nogo.

Oddajniška skupina »Jadransko primorje«

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 20. maj:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji pozdrav, vmes 7.30 Poročila v slovenščini — 9 Poročila v nemščini — 9.10 Koračnica, napoved sporeda v nemščini in slovenščini, nato koračnica — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Veseli zvoki za premor — 14 Poročila v nemščini — 14.10 Vaška godba, Petan Franc igra orglice, Stanko Avgust harmoniko — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Dunajski napeli — 18.45 Gospodinja ura, Velikonja Ivanka: Kuharski nasveti za današnje dni — 19 Fantje na vasi — 19.30 Poročila v slovenščini, napoved sporeda — 19.45 Športni pregled v nemščini in slovenščini — 20 Poročila v nemščini — 20.15 Pisana paša — 21.15 Pozdravi iz domovine izvajajo radijski orkester pod vodstvom D. M. Siljanca, sodelujejo komorni zbor — 22 Poročila v nemščini — 22.10 Igramo za ples.

FILMI TEGA TEDNA

Zvočni tednik prinaša na prvem mestu dva slovenska pogreba: pogreb Gaulotterja Adolfa Wagnerja in generala Hubeja, ki je bil poveljnik oklepne armade. Ob petletnici osvoboditve Barcelone je bila v tem španjskem mestu velika parada, katero je gledal tudi general Franco. V Bruslju so ljudske množice z velikim navdušenjem sprejele Leona Degrellaa, ki je prišel v mesto na čelu SS valonske brigade, ki se je odlikovala v bojih na vzhodu. Sledijo prizori iz zaključnih tečajev Adolf Hitlerjevih učenecov, ki morajo pokazati ne samo izredno duševno, ampak tudi telesno sposobnost. Iz vojaških šol so zanimivi prizori, kjer poučujejo mornarje, kako je treba loviti mine, kakšno so domače in tuje. Vrhunec strelskih sposobnosti kažejo ostroostrelci. Na vzhodnem bojišču vidimo lepo sodelovanje med madžarskimi in nemškimi četami, ki v območju Tarnopola družno odbijajo sovjetske napade. Zaključek tednika pa je prikaz ogromnega obdobja ob Atlantiku, kjer je Evropa zavarovana pred invazijo. Vidimo razčlenjeno omrežje jarkov, bunkerjev, zapor, protitankovskih ovir, strojničnih gnezd in oklopljenih najtežjih topov. Vidimo tudi poskusni alarm v teh trdnjavah ob morju, kakor tudi prikaz iz angleškega tednika, ki kaže vaje Angležev in Američanov za izkrcanje.

»Ešnapurski tiger« in »Indijski nagrobni spomenik« nista za Ljubljano nova filma, saj smo ju videli že pred leti. Dvodelni film, ki obravnava zaključeno zgodbo, med običajno navadno niso prevedli priljubljeni. To pot to ni veljalo. Je vsekakor znamenje časa, da je ta film glede na izredno veliko število do zadnjega priklopnega sedeža razprodanih predstav imel sila veliko gledalcev. Škoda, da ni mogla številna primera sedanje repize z nekdanjo premiero. Verjetno pa bo, da pred leti gledalci tega filma niso dosegli niti tretjine sedanjih. Film sam je bil prirejen po pustolovskem romanu Theo v. Harbou, ki je že več svojih romanov spravila na platno. Opremljen je bil z vsem razkošjem in z vsem tehničnim aparatom, ki ga premore sodobna filmska tehnika. Prav zato je tudi manj videti nedostatke sicer dokaj skromne zgodbe. Če bi odvzeli zunanji sijaj in čudovite indijske posnetke, bi ostal le povprečen kriminalni film, tako pa so najedovitejši igralci v filmu tudi sloni, tigri in celo opice, da o indijskih arhitekturah, ki morajo prevzeti slehernega, niti ne govorimo. Tehnično morda skrajno napeti, a pravi resničnosti ne odgovarjajoči so nekateri prizori pri silnem požaru. Tam je celo videti, kako po ograjah in mizah gori polito tekoče gorivo. Seveda so to malenkostni nedostaki, ki jih občinstvo niti ne zaznava. Film, ki je imel v prvem delu tako lepo število gledalcev, bo imel za drugi del najmanj prav toliko obiskovalcev, saj ima poleg vseh najrazličnejših prizorov še izvrstno igralsko moč, dalje kot solopisalek La Jano in odlični balet.

Rdeči križ poroča

Zahvala. Ga. Ela Prelog, trgovka, je poklonila 1000 lir v spomin blagopokojnega g. Franca Preloga iz Zarečja. — Prišrčna hvala. — Stanovalec hiše Občokoristne zadruge v Ljubljani so darovali po. Karlu Urbančiču, poštnem tajniku v p., v Ljubljani, 220 lir namesto venca na grob blagopokojne gospe Terezije Salokor. Prerana hvala.

Za nabirko Slovenskega Rdečega križa je dober vsak papir: stare nerabne knjige in brošure, popisani zvezki, spisi in pisma, časopisni in ovojni papir, stara lepenka in vsi papirni odpadki in odpadki lepenke.

ČRKOVNICA

a — a — a — b — e — e — e — e — e — i — j — j — k — l — l — l — l — n — o — o — o — o — p — p — p — p — r — r — t — t — u — u — v.

Sk
sk
sk
sk
sk
sk

Iz 30 črk sestavi poleg danih dveh 6 besed, ki v drugem redu naslednje pomenijo: grški bog zdravilstva; pokrajina v Italiji; mesto v Sibiriji; mesto ob Vardarju; evropska država; sadno drevo in sad.

Rešitev črkovnice iz prejšnje številke.

Ribnica; Triglav; bariton; Florida; tovariš; Baleari.

MALI OGLASI

Gospod. POMOČNICO snažno, počeno, ki zna nekoliko kuhati sprejme v strojem centru dobra hiša (dvočlanska rodina). Dvigalo, centralna kurjava, plinski štedilnik. Za pomočnico krasna soba; univalka s tekočo vodo. — Naslov v oglaš. odd. »Slovenec« pod št. 4033.

DRUŽINA treh odraslih išče pošteno, pridno dekle od 15 let dalje, za lažja gospodinjstva dela. Vse po dogovoru. Zlatisl. Kadre Anton, trgovina, Sv. Petra nasip 1.

DELAVCA v stalno službo sprejme špedicija Ranzinger, Ulica 800 let Ljubljane.

HLAPCA k paru konj išče špedicija Ranzinger, Ulica 800 let Ljubljane.

Gospod. POMOČNICO v starosti 18—26 let, počeno sprejme t. k. Pov. Ulica 72-1.

STARE URE zapadne, žepne in budilke, samo prav do dobro ohranjene kupim Janko Jazber, Miklošičeva cesta 12. tk

POZOR! Kupujem stroje in vse tekstilne odpadke ter plačam po največji ceni. — Grebene Alojzij, Galinova nabrežje 9, Ljubljana

MRCES IN GOLAZEN ali, stenice, bohe, čurke, molje, mihi, podane, volnarje, la, bromirje, zanesljive pokonfite s trupom, ki ga dobite v drogeriji Kanc. Židovska 1.

PEGE IN LISAJ vam zanesljivo odstrani »ALBA« krema DROGERIJA KANC. Židovska ulica 1.

KUPUJEMO prazne cementne in slične papirnatne vreče. PETRONAFTA, Tyrleva cesta 33a.

KINO »SLOGA« 17-36 Težka preizkušnja obmejnega carin, uradnika v nepredvidnem gorskem odseku in pretkanost tihotapev v prepletem, obenem napetem Bavaria filmu po romanu Curta Corrintha

»Vestnost obmejnega uradnika« Krasni naravnostni, ljubezen, jazz. Annelies Reinhold, Viktoria v. Balasko, Rudolf Frack, Oskar Sima itd. — Režija: Paul Mary. Predstave ob delavnikih ob 16 in 19.

KINO »MATICA« 12-41 Drugi del epohalnega filma »EŠNAPURSKI TIGER« z istimi igralci in še učinkovitejšim dejanjem

Indijski nagrobni spomenik Eno najboljših del evropske produkcije. Predstave ob delavnikih ob 15, 17 in 19. Predprodaja od 10—12.

KINO »UNION« 12-31 Za mlado monaško operno plevalko se istočasno navdušujeta oče in sin. Kako se je zgodba začela in končala, boste videli v nadvse zabavnem filmu

»Bal Paré« V glavnih vlogah: Paul Hartmann, Ilse Werner, Hannes Stelzer, Käthe Haack itd. Glasba: Theo Mackeben. PREDSTAVE: ob 16, in 19.15. uri

Zahvala Vsem, ki ste se udeležili pogreba moje matere

Marije Kalan umrle 8. maja v Knežaku, in molili za pokoj njene duše, se najlepše zahvaljem ter priporočam pok. mater tudi nadalje v pobožen spomin. Jazep Kalan, župnik v Knežaku.

Zapustil nas je v najlepši dobi življenja naš nadvse ljubljeni sin, soprog, oče in brat

Šušteršič Jože posestnik v Iški

Dragoga pokojnika smo položili k večnemu počitku na domačem pokopališču na Igu 19. maja. Ig, dne 19. maja 1944.

Globoko žaljujoči: mati, soproga z otroci, brat, sestra ter rodbina: Skufca, Novak, Arh, Goršič.

Vsem prijateljem, znancem-soborci sporočamo žalostno vest, da nas je dne 16. maja 1944 nenadoma zapustil in odšel s svojimi sorbci, po večno plačilo, naš nadvse dobri poveljnik

Kozina Anton art. poročnik-tehnik

Pogreb dragoga pokojnika bo danes ob 10. uri dopoldne, iz molitnice na Zalah, k Sv. Križu.

Blagoga pokojnik bomo ohranili v trajnem spominu in molili zanj.

PODCASTNIKI IN MOSTVO 3 VODA 2E' BAT.

Dotrpela je naša srčno ljubljen mama, stara mama, sestra, teta in tačča, gospa

MARIJA KRNC roj. Sveglj

Trpelo pokojnice bomo prepeljali v njen rojstni kraj Sodražico. Maša zadušnica bo v cerkvi sv. Petra, v soboto, dne 20. maja 1944 ob 14.5.

Sodražica, Begunje, Ljubljana, Rogaska Slatina, 17. maja 1944.

Zalujoči: Marija por. Kovanič, hčerka; Drago, zet; Nada in Vida, vnukinji; Gabrijela, sestra, nečaki in nečakinje ter ostalo sorodstvo.

Naš nadvse ljubljeni edini sinček

Kumar Matijček

nam je dne 18. maja 1944 nenadoma umrl, v starosti komaj 3 in pol leta.

Pogreb ljubljene sinčka bo v soboto, dne 20. maja t. l., ob 4 pop., iz Žal. kapelice svetega Frančiška, na pokopališču k sv. Križu.

Ljubljana, dne 19. maja 1944.

Globoko žaljujoči: Kumar Matija, atek; Kumar Marija, mamica in ostalo sorodstvo.



J. R. POLÁK

26

Izvirna povest iz časov Kelto v naših krajih

Rasti so bili pešci in konjeniki srednje, a bili so močni in čokati možje; na glavah, z dolgimi plavimi in valovitimi lasmi, so nosili kučke, ki so bile izdelane tako, da so uhlji ali rogovi živali, od katere glave je bila kučka narejena, štrleli v stran ali kvisku; nad čelom je rezal gobec, posejan z zobovi dotične živali; okoli vratu so nosili ogrlice, ki so bile narejene tako, da so na močne vrvice, spredene iz prediva konopelj, nabirali kremplje ali pe zobe divjih živali; preko leve rame so obešali železno verižico in na tej je visel rog, narejen iz rogov goveda, ovac, koz ali tura; s trobenjem na ta rog so se sporazumevali na lovu in v vojni; oblečeni so bili v dolge suknjiče iz kožuškovine, ki so jih prepasovali s pasom iz usnja; ta pas so spenjali z zapponko iz bron, ki je bila umetelno izdelana in okrašena s kamenčki različnih barv; pri knežih in velmožah pa tudi z jantari, od katerih so bili redkejši in velika dragocenost onih, v katerih je bila zalita kaka žuželka. Posebna zaponka je spenjala suknjič pod vratom; ta je bila

izdelana še posebno umetelno in je bila izredno dragocena. Hlače so nosili iz jermine; segale so jim samo do kolen. Čevlji so bili narejeni iz usnja, a bili so podobni bolj današnjim grobo pletenim nogavicam dokolenkam nego pa škornjem; od gležnjev do kolen so jih povezovali križem in krazem s širokimi jermeni.

Ko je prišla Galimara vojska v današnji »Mišji dol«, je razdelil knez Galimar na tri dele, da bi napadel gradišče kneza Trokmara, ki je stalo na današnjem Primskovem, od treh strani; toda, kakor po vseh keltskih gradiščih, tako so bili stražniki čuisti tudi na gradišču kneza Trokmara; zakaj že nekaj dni so prihajale na le-to gradišče vznemirljive vesti.

In začeli so se oglašati rogovi... Gradišče kneza Trokmara je ozivel kot mravljišče, če dregneš vanj s palico; vanj so bili privrli vojniki že pred dnevi od vseh strani. Zdajci je na gradišču kneza Trokmara vse potihnilo; ali ta tišina je bila mučna; zakaj bila je tišina

pred viharjem; in le-ta je strašnejša od viharja samega...

Kar se začujejo udarci na ščite. Zvenet ščitov se razlije po okolič. Odmevom tega zvenketanja se pridružijo na treh straneh gradišča divji bojni vzkihi: »Galimar...! Galimar...! Galimar...!

Vojniki kneza Galimara so navalili z vso silo in od treh strani na gradišče kneza Trokmara. Naval ni uspel; zakaj gradišče je bilo močno in imelo je precejšnje število branilcev; zakaj knez Trokmar je bil od kneza Tektosagunta opozorjen, naj knezu Galimaru ne zaupa; tudi vesti, ki jih je knez Trokmar dobival že nekaj dni, so ga silele k previdnosti; in slučaj je hotel, da so bili na dan napada na gradišče kneza Trokmara tudi knez Tektosagunt, njegov sin Anderot in knez Belgund s svojimi malimi spremstvi; prišli so h knezu Trokmaru na njegovo povabilo; zakaj praznovati so nameravali dvajseto pomlad knežine Albavinte.

Z navali na gradišče vojniki kneza Galimara niso odnehal ves dopoldan; ali gradišče se jim je upiralo močno, odločno in uspešno.

Da bi se z osvajanjem gradišča ne mudil predolgo, da bi ne izgubil preveč vojnikov, in bi ne prišel obleganec pomoč iz sosednih kneževin, se odloči knez Galimar za zvižajo.

»Gelot, vodil« zapove knez Galimar Gelotu.

Četa izbranih vojnikov je odšla z Gelotom proti skrivnemu vhodu. Vhod je

bil zastražen; le nenadnemu napadu so se morali zahvaliti, da niso stražniki skrivnega vhoda oznanili s trobenjem na rogove, da se blizu sovražnik gradišča po skrivnem vhodu. Ta skrivni vhod je bil prav za prav izhod v silo, a so ga v silo, posebno za časa vojne, uporabljali tudi kot vhod.

Ko so Gelotovi spremljevalci odvalili skale in odstranili kamenje, se jim je prikazala neznatna špija; v nji pa je bil vhod v podzemeljski rov. Rov je bil toliko širok in visok, da je šel po njem lahko posamezni vojniki v popolni bojni opremljeni. Gelot in vojniki so stopali počasi in previdno, da bi z orožjem ne ropotali; in prišli so do vhoda; toda tudi vhod je bil zastražen; in kdo ve, če bi se bilo Galimarovim vojnikom posrečilo napasti stražo nenadoma, da se ni razvil takrat eden izmed najhujših napadov na gradišče. Presenečeno stražo so Gelot in njegovi spremljevalci pomorili, in vhod v gradišče je bil prost...

»Galimar... Galimar... Galimar...« Ko so opazili branilce gradišča sovražnika tudi za svojim hrbotom in v gradišču samem, so ostrmeli. To zmedo je opazil knez Galimar in dal je povelje za odločni napad...

»Galimar... Galimar... Galimar...« Kot razbesneli zveri so planili Galimarovi vojniki na glavna vrata in jih razbili; še prej, predno so se branilci zavledli, kaj se je zgodilo, se je začelo kla-

nje, da takega na gradišču kneza Trokmara še ni bilo.

»Trokmara!... Trokmara!... Trokmara!...«

Neustrašeno se je borila četa, ki je bila obrana okoli knezov Trokmara, Tektosagunta in Belgunda in kneževiča Anderota; stala je kot zid in umaknila se ni nobenemu navalu; zdajci se zakadijo vanjo knez Galimar in njegovi bratje, kneževiči Dugubot, Arjov in Arvenut. Kamor je udaril knez Galimar s svojim kijem, tam je nastala praznina; že so se ga lotili Trokmar, Tektosagunt, Belgund in Anderot; takrat pa so planili nanje kot pobesneli turi Galimarovi bratje; in pogumni branilci so padali drug za drugim...

»Galimar!... Galimar!... Galimar!...« Teko so vzklicali napadalci in priiskali na branilce huje in huje; ali niti eden od branilcev se ni hotel podati; niti jih bilo veliko, a upirali so se napadalcem do zadnjega moža.

Bojna sreča se je odločila za Galimara...

Po končanem boju so seki padlim branilcem glave, jih nabirali na pripravljene močne trte in spleтали iz glav strašne bojne vence Kelto.

Tudi knez Galimar je splel tak venec iz glav knezov Trokmara, Tektosagunta, Belgunda in iz glave kneževiča Anderota.

Kri je kapala v debelih kapljah iz bojnega venca kneza Galimara...